

**DALĪBA STARPTAUTISKOS IZGLĪTĪBAS PĒTĪJUMOS
PROJEKTA NR. 8.3.6.1/16/001**

Skolēnu labklājība Latvijā starptautiskā salīdzinājumā - OECD PISA 2015 jaunākie rezultāti

*OECD PISA vadītājs Latvijā,
Latvijas Universitātes prof. Andris Kangro*

Rīga, 2017. gada 19. aprīlis

Izglītības un zinātnes
ministrija

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Skolēnu labklājība OECD PISA 2015 skatījumā

OECD PISA pētījumā labklājības jēdziens attiecas uz skolēnu psiholoģisko, kognitīvo, sociālo un fizisko darbību un iespējām, kas viņiem nepieciešamas, lai dzīvotu laimīgu un piepildītu dzīvi

Labklājības 4 dimensijas (labklājība kā rezultāts un kā iespēja):

Psiholoģiskā - ietver skolēnu izpratni par dzīves jēgu, viņu pašapziņu un emocionālo spēku. Psiholoģisko labklājību paaugstina atbilstošs pašnovērtējums, motivācija, optimisms, to pazemina trauksme, stress, depresija un izkropļots skats uz sevi un citiem. PISA mēra skolēnu motivāciju augstiem sasniegumiem un satraukumu par pārbaudījumiem mācību priekšmetos

Sociālā – skolēnu attiecības ģimenē, ar skolasbiedriem un draugiem skolā un ārpus tās, skolotājiem (piederības sajūta skolai, pārinodarījumi, skolotāju taisnīga attieksme)

Kognitīvā – skolēnu kompetence matemātikā, dabaszinātnēs, lasīšanā u.c. jomās

Fiziskā – veselība un veselīgs dzīvesveids (PISA aptaujā - fiziskās aktivitātes un ēšanas regularitāte)

Skolēnu labklājības indikatori PISA 2015 pētījumā (PISA 2015, Volume III)

- **Apmierinātība ar dzīvi**
- **Uztraukums par pārbaudījumiem**
- **Skolēnu motivācija gūt augstus mācību sasniegumus**
- **Skolēnu plānotais izglītības līmenis**
- **Piederības sajūta skola**
- **Pārinodarījumi no citiem skolēniem**
- **Ģimenes materiālā un sociālā stāvokļa ietekme**
- **Skolēnu fiziskās aktivitātes un ēšanas paradumi**
- **Skolēnu darbs mājās un par samaksu**
- **Interneta izmantošana ārpus skolas**

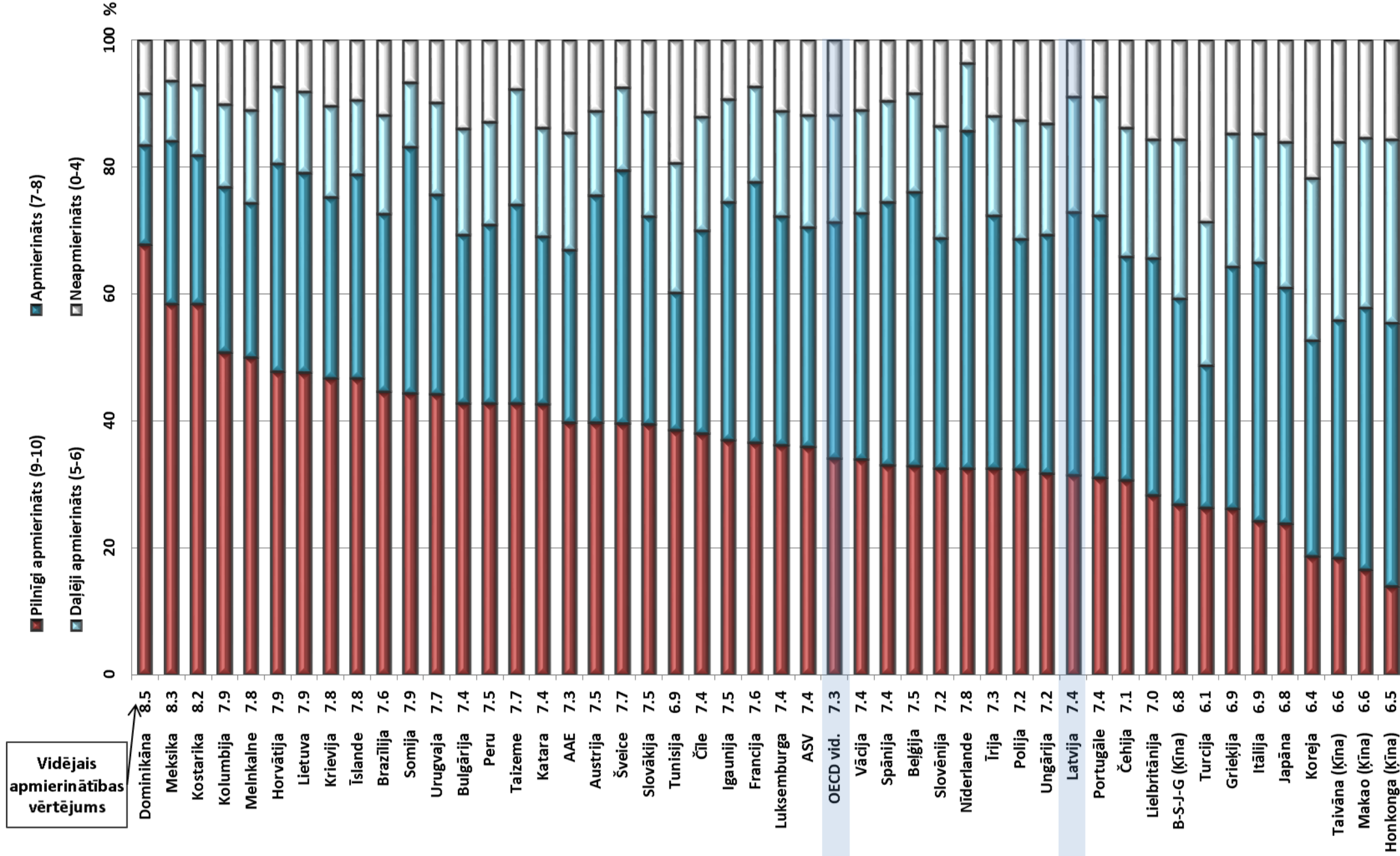
Aptaujas jautājums: Kopumā cik apmierināts (-a) tu jūties ar savu dzīvi pašlaik?

Skolēns pārbīda slīdni līdz skaitlim no 0 līdz 10, zinot, ka «0» nozīmē «pilnīgi neapmierināts» un ka «10» nozīmē «pilnīgi apmierināts»

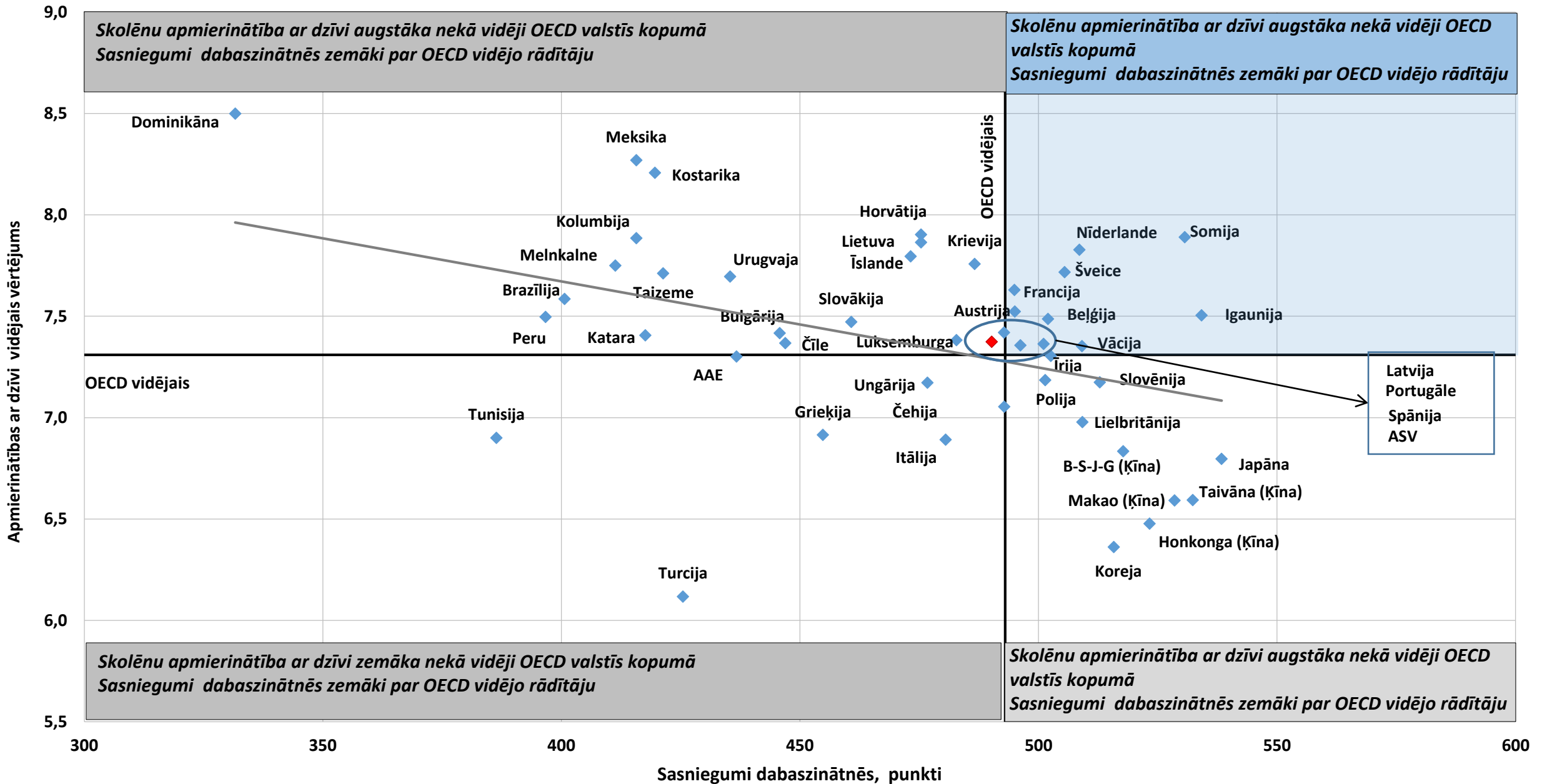
Datu analīzē tiek izmantota šāda tabula:

«pilnīgi apmierināts» (9-10), «apmierināts» (7-8), «daļēji apmierināts» (5-6), «neapmierināts» (0-4)

Skolēnu apmierinātība ar dzīvi

Skolēnu apmierinātība ar dzīvi un sasniegumi dabaszinātnēs

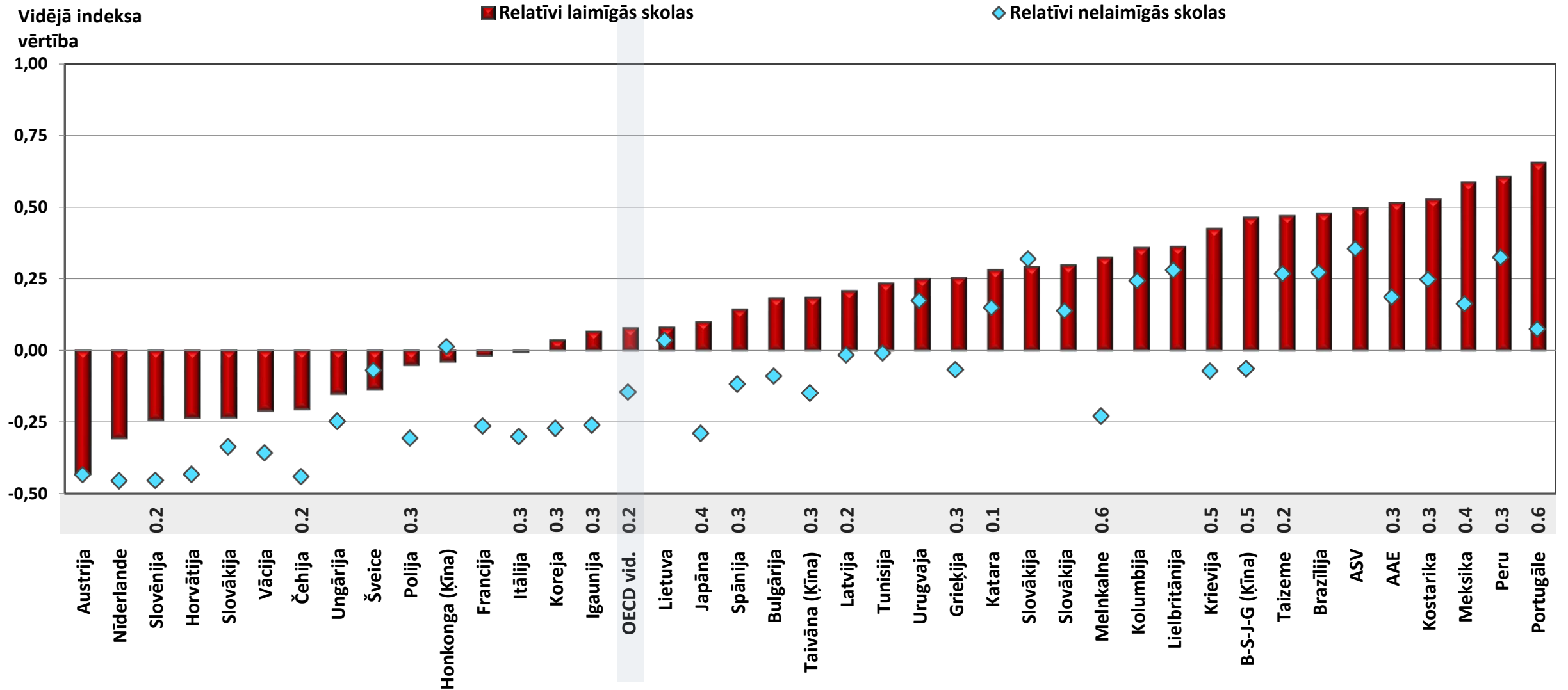
Skolēnu apmierinātība ar dzīvi

- OECD vidēji un Latvijā nedaudz augstāka apmierinātība ar dzīvi ir zēniem (7,5), salīdzinot ar meitenēm (7,3) un skolēniem ar augstāku ģimenes SES (7,1 - zemākajai un 7,7 - augstākajai SES kvartilei);
- valstu līmenī skolēnu apmierinātība ar dzīvi nekorelē ar GDP, bet korelācija starp pieaugušo (Gallup survey, 2015) un piecpadsmit gadus veco skolēnu apmierinātību ar dzīvi ir tikai 0,2;
- apmierinātībai ar dzīvi un sasniegumiem dabaszinātnēs valstu līmenī ir negatīva korelācija (iespējams, dažādas izpratnes dēļ atšķirīgās valstīs, atbildot uz jautājumu);
- valstu iekšienē situācijas ir dažādas - Latvijā un OECD valstīs vairāk apmierināti ar dzīvi ir skolēni, kuriem sasniegumi matemātikā un dabaszinātnēs ir augstāki, bet lasīšanā šī sakarība nav statistiski nozīmīga. Dominikā un Meksikā (valstīs ar augstu apmierinātības līmeni) valstu iekšienē nav izteiktas sakarības starp sasniegumiem un apmierinātību ar dzīvi.

Skolēnu apmierinātības ar dzīvi saistība ar skolotāju atbalstu mācībās

Relatīvi laimīgās skolas – skolas, kurās skolēnu apmierinātība ar dzīvi ir statistiski nozīmīgi augstāka nekā vidēji valstī

Relatīvi nelaimīgās skolas - skolas, kurās skolēnu apmierinātība ar dzīvi ir statistiski nozīmīgi zemāka nekā vidēji valstī

Skolotāju atbalsta indekss

Aptaujas jautājums: Cik bieži dabaszinātņu priekšmetu stundās notiek tālāk uzskaitītais? – *Katru stundu, Vairumā stundu, Dažās stundās, Nekad vai gandrīz nekad.*

Skolotājs(-a) interesējas par katra skolēna mācībām.

Skolotājs(-a) sniedz papildu palīdzību, kad skolēnam tā ir nepieciešama.

Skolotājs(-a) palīdz skolēniem mācībās.

Skolotājs(-a) skaidro, kamēr skolēni ir sapratuši.

Skolotājs(-a) dod skolēniem iespēju izteikt savu viedokli.

Skolotāju darbs un skolēnu apmierinātība ar dzīvi

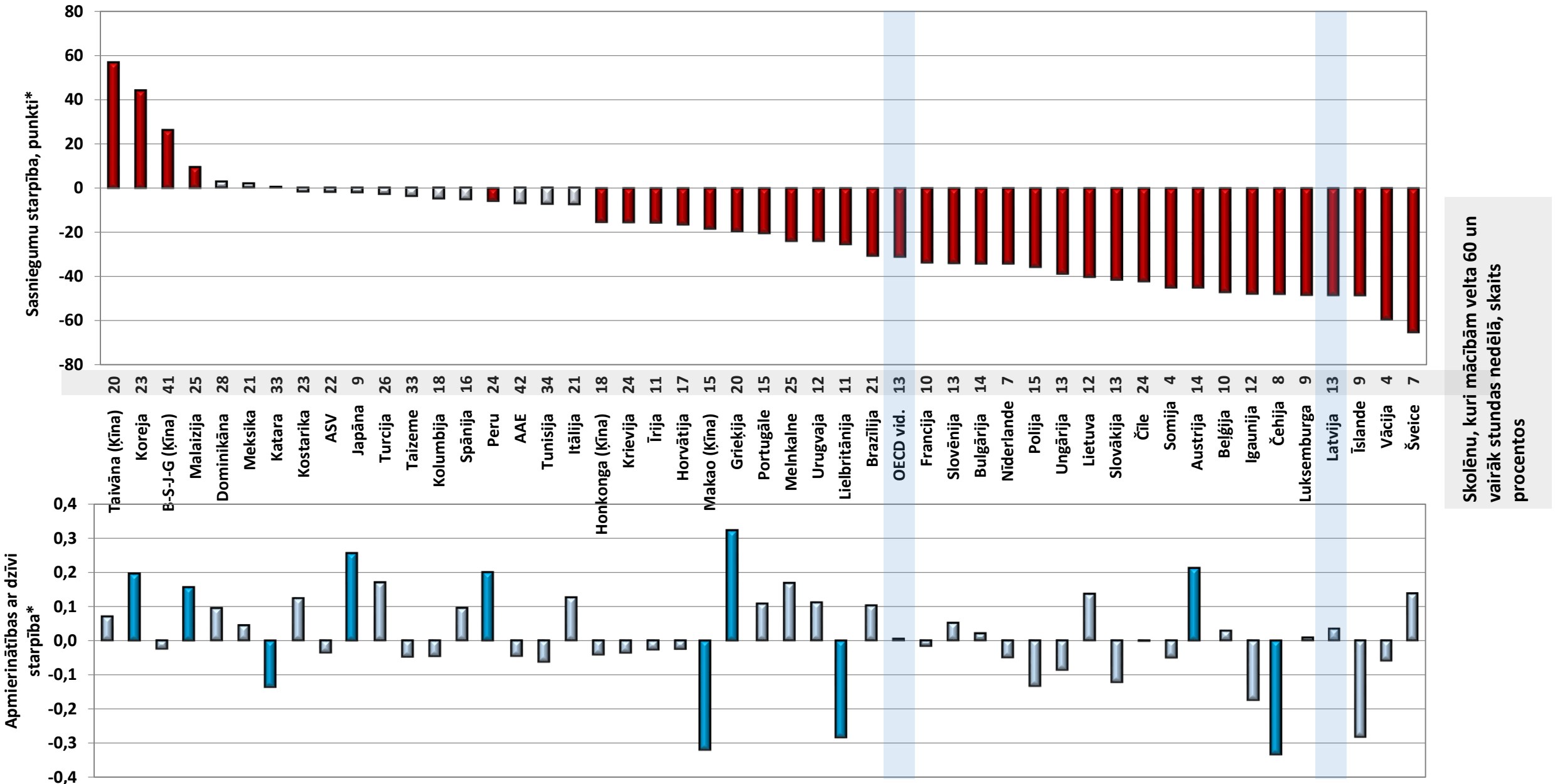
Latvijā un OECD «laimīgajās» skolās (t.i., skolās, kurās skolēnu apmierinātība ar dzīvi ir virs vidējā valstī):

- ir labāks disciplinārais klimats;**
- skolotāji vairāk nodrošina atgriezenisko saiti skolēniem par viņu sasniegumiem;**
- ir augstāks adaptīvās mācīšanas un uz izpēti balstītas mācīšanas (eksperimenti u.c.) indekss.**

Mācībām veltītais laiks nedēļā, skolēnu skaits procentos

	Mazāk par 40 stundām	No 40-60 stundām	60 stundas vai vairāk
OECD valstīs vidēji	48	39	13
Latvijā	53	35	13
Igaunijā	54	34	12
Somijā	73	23	4
Vācijā	76	20	4
Korejā	28	49	23

Ilgas mācībām veltītais laiks, sasniegumi un apmierinātība ar dzīvi

*starpības aprēķinātas skolēniem, kuri mācībām velta 60 un vairāk stundas nedēļā, un skolēniem, kuri velta mācībām ne vairāk par 40 stundām nedēļā

Skolēnu, kuri mācībām velta 60 un vairāk stundas nedēļā, skaits procentos

Ilgs mācībām veltītais laiks, sasniegumi un apmierinātība ar dzīvi

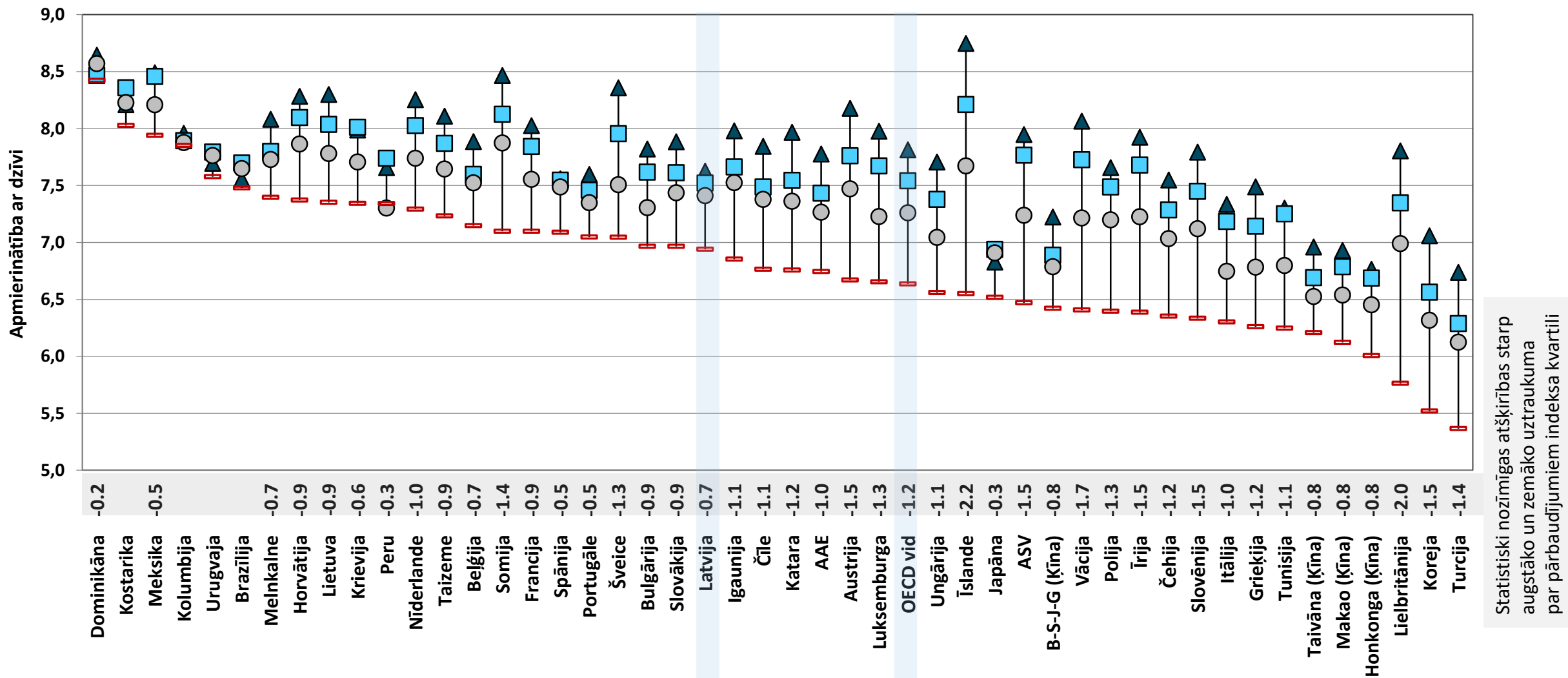
- mācībām veltītais laiks (kopīgais stundu skaits nedēļā dabaszinībās, matemātikā un lasīšanā, skolā un ārpus skolas) ir atšķirīgs dažādās valstīs;
- vairākumā valstu ilgs mācību laiks (60 vai vairāk stundas nedēļā, salīdzinot ar mazāk nekā 40 stundas) ir saistīts ar zemākiem sasniegumiem, vai arī sasniegumu starpība starp šīm divām skolēnu grupām nav statistiski nozīmīga;
- Taivānā , Korejā, Ķīnā un Malaizijā ilgāks mācībām veltītais laiks ir saistīts ar augstākiem sasniegumiem;
- saistība starp ilgāku mācību laiku (t.i. vairāk par 60 vai mazāk par 40 stundām) un apmierinātību ar dzīvi visbiežāk ir statistiski nenozīmīga (tā tas ir arī Latvijā un vidēji OECD), taču ir arī pozitīvas un negatīvas korelācijas.

Uztraukums par pārbaudījumiem

- skolēnu uztraukuma par pārbaudījumiem indekss Latvijā ir zemāks nekā vidēji OECD (tomēr, piemēram, 43% mūsu skolēnu uztraucas par pārbaudījumiem arī tad, kad ir tiem labi sagatavojušies);
- praktiski visās valstīs vairāk uztraucas meitenes;
- skolēni ar augstāku uztraukuma indeksu ir mazāk apmierināti ar dzīvi.

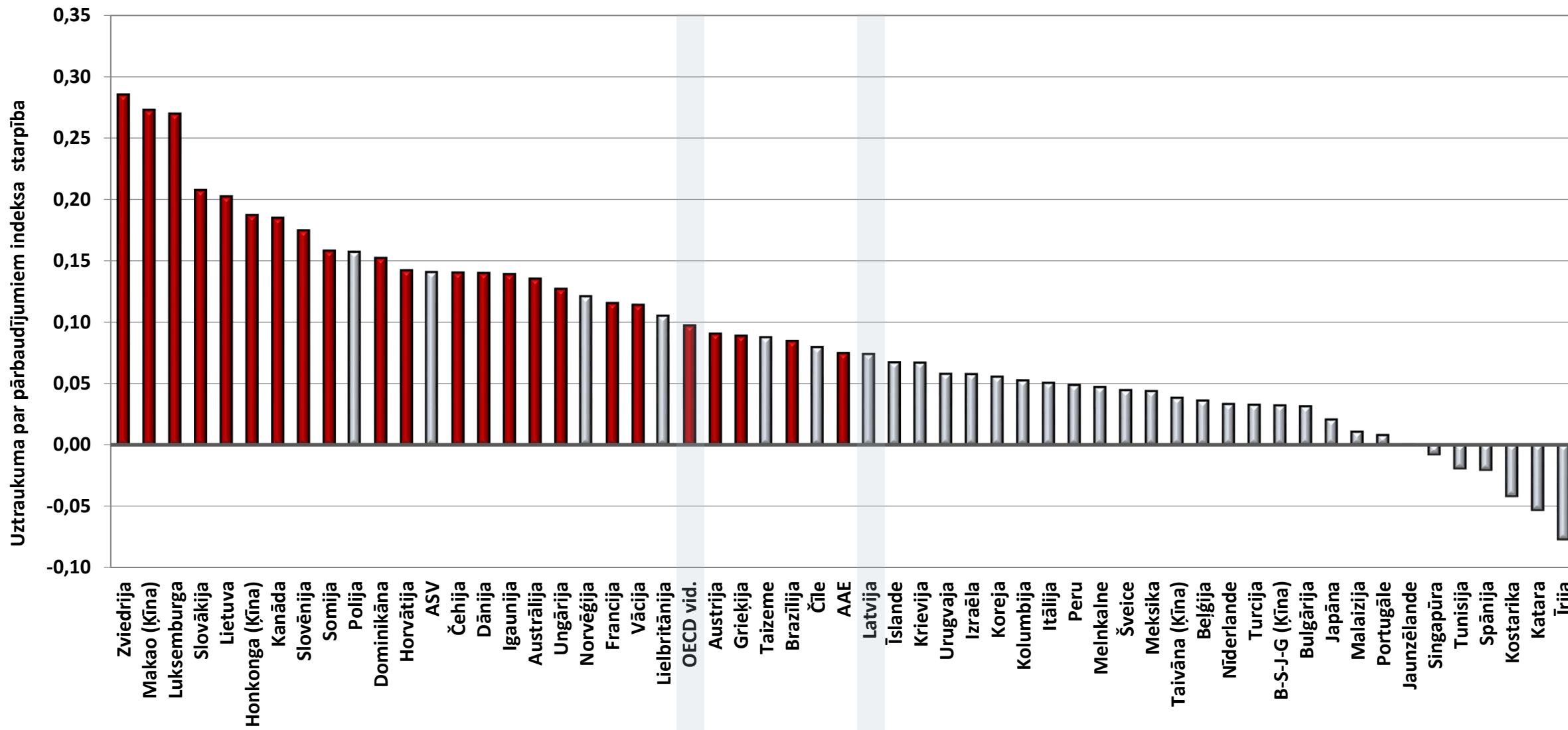
Uztraukums par pārbaudījumiem un apmierinātība ar dzīvi

▲ Zemākā uztraukuma par pārbaudījumiem indeksa kvartile   ■ Otrā uztraukuma par pārbaudījumiem indeksa kvartile
 ○ Trešā uztraukuma par pārbaudījumiem indeksa kvartile   - Augstākā uztraukuma par pārbaudījumiem indeksa kvartile

Statistiski nozīmīgas atšķirības starp augstāko un zemāko uztraukuma par pārbaudījumiem indeksa kvartili

Uztraukums par pārbaudījumiem 10% labāko skolu salīdzinājumā ar pārējām skolām valstī

Statistiski nozīmīgās atšķirības attēlotas sarkanā krāsā

Skolēnu motivācija gūt augstus sasniegumus

Aptaujas jautājums: Cik lielā mērā tu nepiekrīti vai piekrīti tālāk uzskaitītajiem apgalvojumiem?
«Pilnīgi nepiekrītu» «Nepiekrītu» «Piekrītu» «Pilnīgi piekrītu»

Es vēlos saņemt augstākās atzīmes vairumā vai visos priekšmetos, kurus mācos.

Es vēlos, lai pabeidzot skolu, varētu izvēlēties vislabākās pieejamās iespējas.

Vēlos būt vislabākais(-ā) visā, ko daru.

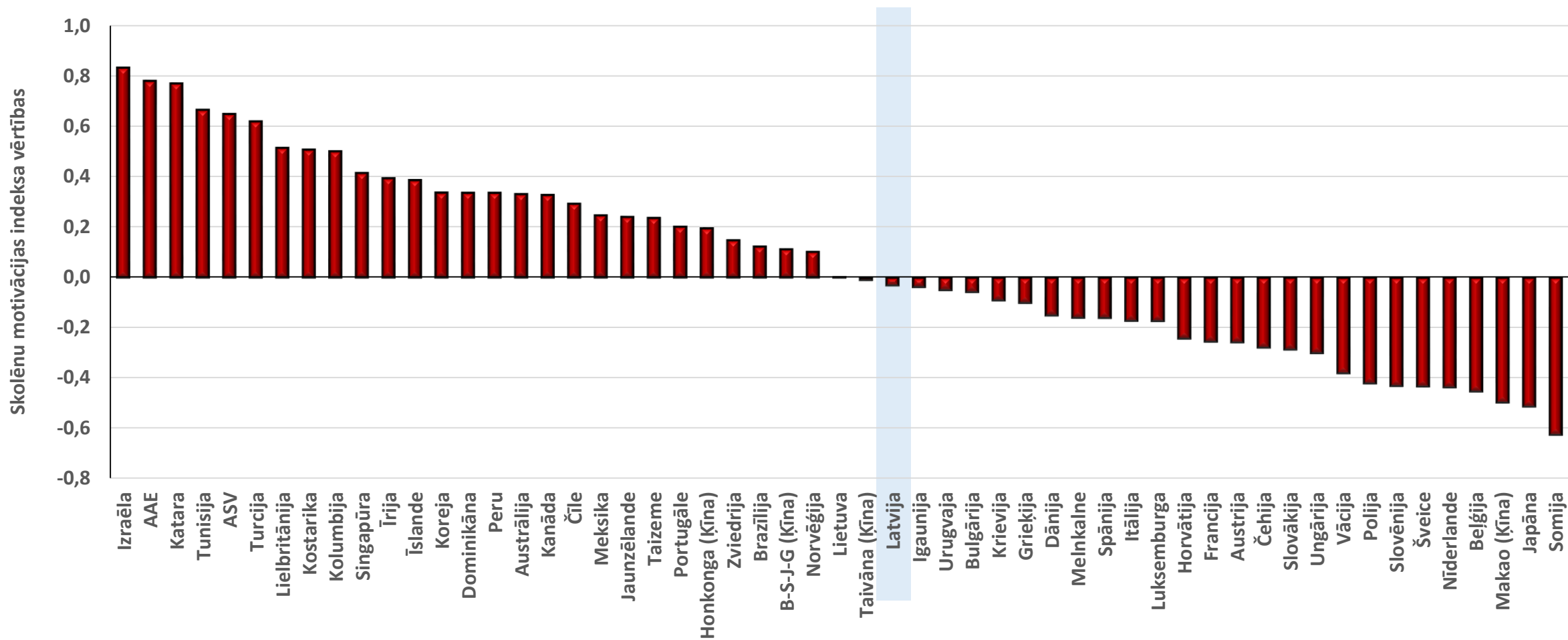
Es sevi uzskatu par mērķtiecīgu cilvēku.

Es vēlos būt viens(-a) no labākajiem klasē.

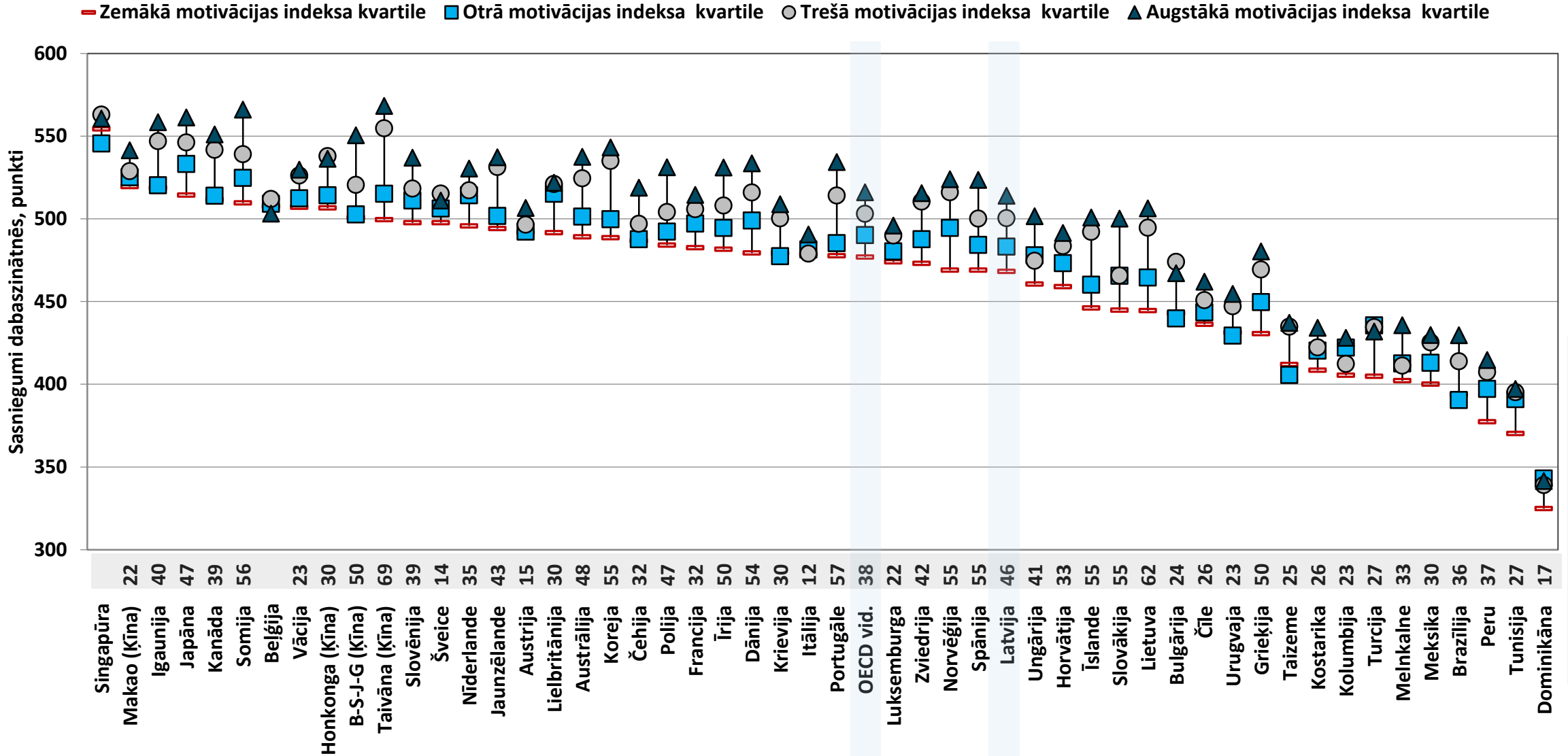
Skolēnu motivācija gūt augstus sasniegumus (Baltijas jūras valstis un OECD vid.)

	Es vēlos saņemt augstākās atzīmes vairumā vai visos priekšmetos, kurus mācos	Es vēlos, lai pabeidzot skolu, varētu izvēlēties vislabākās pieejamās iespējas	Vēlos būt vislabākais(-ā) visā, ko daru	Es sevi uzskatu par mērķtiecīgu cilvēku	Es vēlos būt viens(-a) no labākajiem klasē
Dānija	77	83	50	80	69
Igaunija	92	95	66	75	51
Somija	61	80	36	56	41
Vācija	77	91	42	65	43
Latvija	89	93	65	75	59
Polija	65	86	58	74	46
Zviedrija	80	92	73	82	64
Lietuva	83	91	66	71	64
Krievija	81	95	73	89	56
OECD vidējais	83	93	65	71	59

Skolēnu motivācijas indekss

Saistība starp motivāciju un sasniegumiem

Statistiski nozīmīgas sasniegumu atšķirības starp augstāko un zemāko motivācijas indeksa kvartili

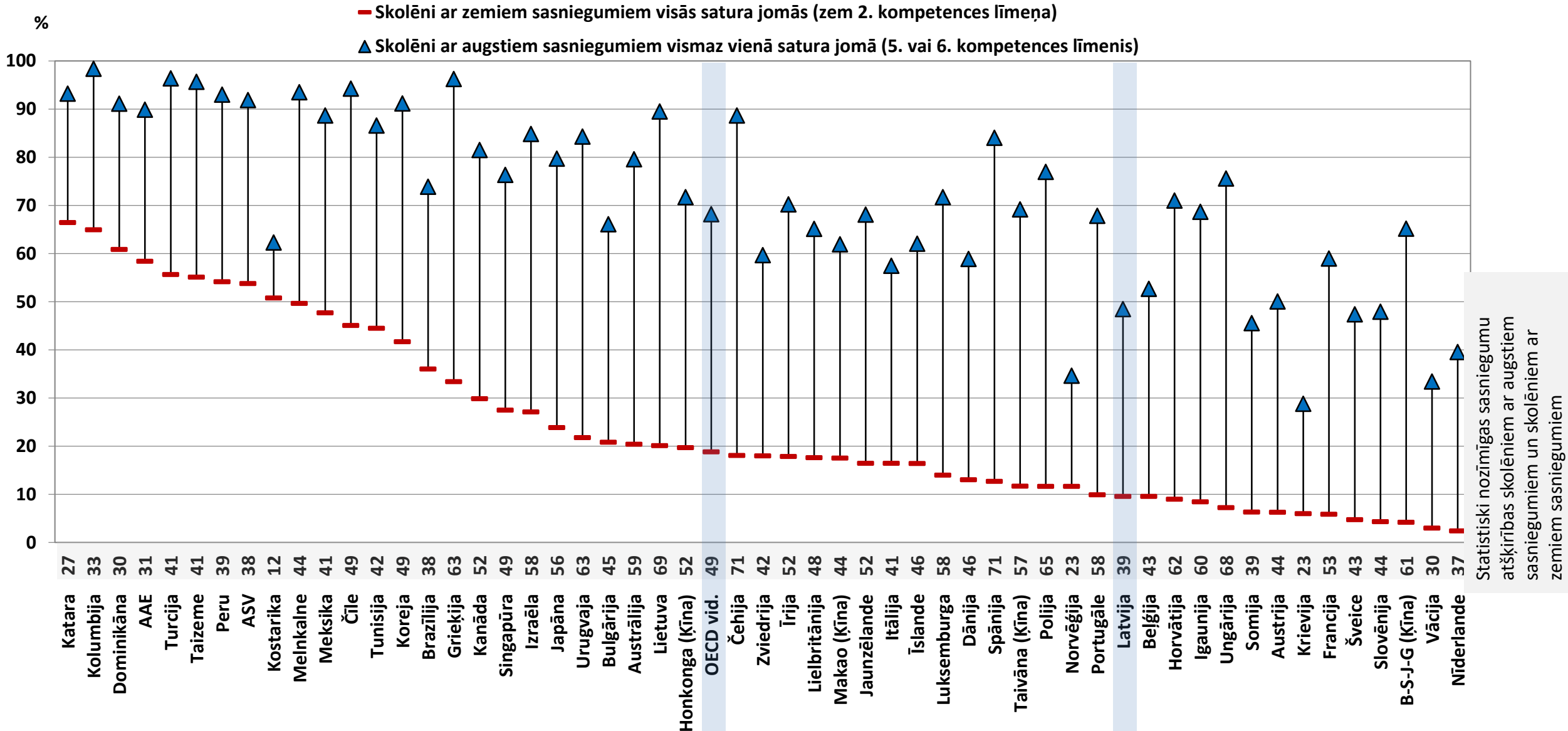
Motivācijas gūt augstus sasniegumus saistība ar dažādiem faktoriem:

- Latvijā un vidēji OECD valstīs motivācija (vairākumā aptaujas jautājumu) ir nedaudz augstāka meitenēm un skolēniem ar augstāku ģimenes SES;
- arī kopējais motivācijas indekss ir augstāks skolēniem ar augstāku ģimenes SES gan Latvijā, gan OECD;
- meitenēm motivācijas indekss ir augstāks Latvijā, vidēji OECD valstīs motivācijas indekss meitenēm un zēniem ir praktiski vienāds;
- Latvijā motivācijas indekss ir augstāks lielajās pilsētās (t.sk. Rīgā), viszemākais – lauku skolās;
- Latvijā motivācijas indekss ir augstāks arī skolās ar augstāku skolas SES un vidusskolās un ģimnāzijās nekā pamatskolās;
- ja skolēns vēlas būt viens no labākajiem klasē, tad viņš ļoti uztraucas par pārbaudījumiem pat tad, ja ir tiem labi sagatavojies.

Skolēnu plānotais izglītības līmenis

- Latvijā iegūt augstāko izglītību plāno 61% piecpadsmit gadus veco skolēnu, Igaunijā 65%, vidēji OECD valstīs - 59%. (tai skaitā LV daudzi skolēni ir atzīmējuši augstāko profesionālo izglītību, kuru pie mums var iegūt arī universitātēs, taču zem šīs izvēles «slēptā veidā» bija domāts tikai ISCED 5b līmenis – koledžas (pēc ISCED 1997)).
- Latvijā un OECD iegūt bakalaura vai maģistra grādu plāno iegūt daudz vairāk skolēnu ar augstāku SES (LV - SES zemākajā kvartilē iegūt grādu vēlas 11 %, bet augstākajā – 46%), daudz vairāk pēc bakalaura un maģistra grāda tiecas meitenes (LV - meitenes 30%, zēni 19 %). Abas sakarības izpildās lielumā lielā vairākumā valstu, bet ir arī izņēmumi, piemēram, Vācijā, Francijā un Nīderlandē nav izteikta meiteņu pārsvara viedoklī par studijām universitātē.
- Skolu līmenī Latvijā un OECD (un vairākumā valstu) bakalaura vai maģistra grādu plāno iegūt daudz vairāk skolēnu no skolām ar augstāku SES, lielajām pilsētām (LV - 18% no lauku skolām, 25% no pilsētu skolām, 30% no Rīgas skolām), ģimnāzijām un vidusskolām nevis no pamatskolām (LV – 42% un 24%).

Skolēnu, kuri vēlas iegūt bakalaura vai maģistra grādu, skaits procentos un sasniegumi PISA 2015 (visās satura jomās - dabaszinātnēs, matemātikā un lasīšanā)

5 profesijas, kurās zēni un meitenes visvairāk vēlētos strādāt 30 gadu vecumā (Latvija un Igaunija)

	Zēni	Meitenes
Latvija	Neskaidri (labs darbs, labi apmaksāts darbs, darbs ofisā) -10% (šādi viedokļi arī, piemēram, Dānijā – 31%, Somijā 10%)	Ārstes – 10%
	Datorprogrammatūras izstrādātāji - 8%	Arhitektes, plānotājas, dizaineres – 10%
	Tehniķi – 6%	Mākslinieces – 7%
	Inženieri – 6%	Juristes – 5%
	Nezinu – 5% (Dānijā 13%, Somijā 10%)	Nezinu - 5% (Dānijā 16%, Somijā 6%)
Igaunija	IKT – 10%	Ārstes – 10%
	Datorprogrammatūras izstrādātāji - 10%	Mākslinieces – 10%
	Vadītāji – 10%	Arhitektes, plānotājas, dizaineres – 9 %
	Sporta un fitnesa profesionāļi – 5%	Sociālā darba profesionāles – 8%
	Arhitekti, plānotāji, dizaineri – 4 %	Juristes – 6%

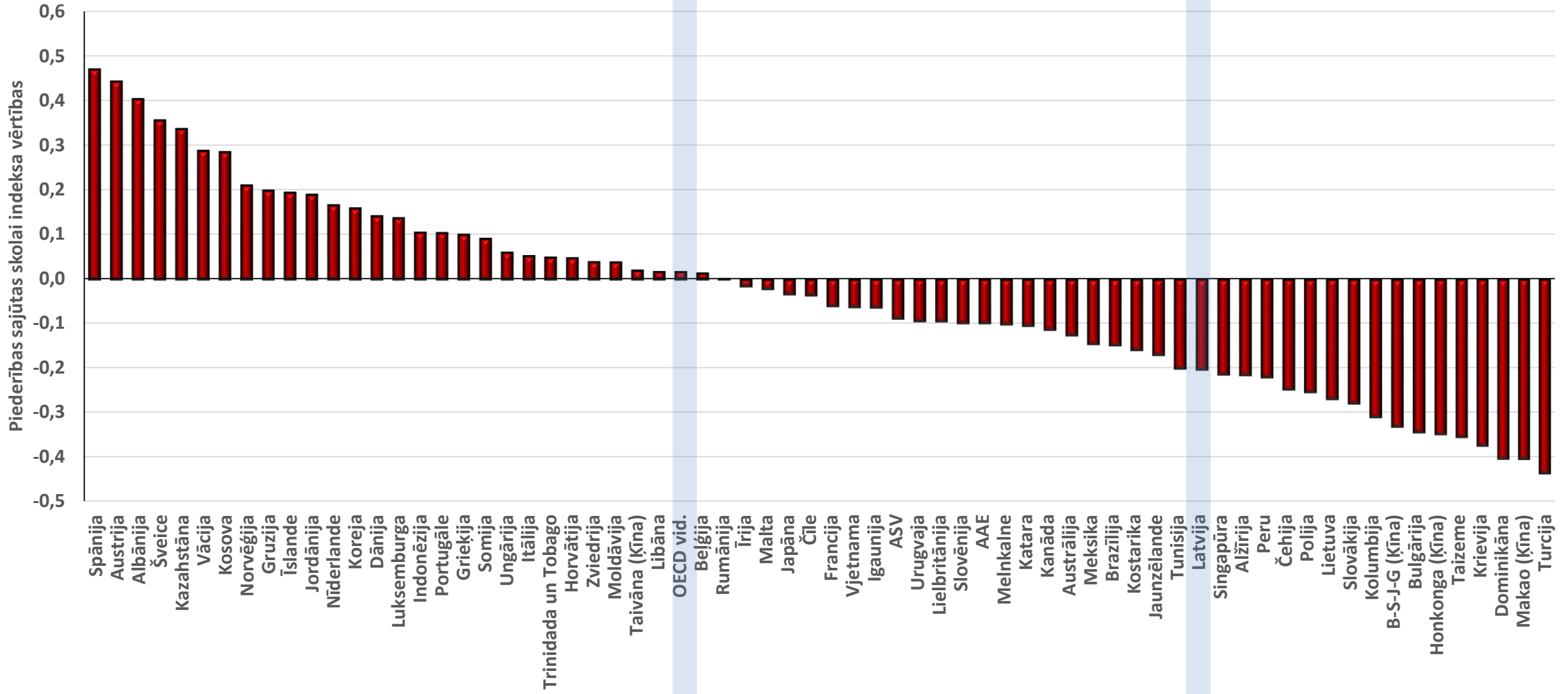

Skolēnu piederības sajūta skolai

Aptaujas jautājums: Cik lielā mērā tu piekrīti vai nepiekrīti šādiem apgalvojumiem par savu skolu? «Pilnīgi piekrītu» «Piekrītu» «Nepiekrītu» «Pilnīgi nepiekrītu»

- 1. Es skolā jūtos neiederīgs vai atstumts.***
- 2. Es skolā viegli iedraudzējos.***
- 3. Es skolā jūtos iederīgs.***
- 4. Es skolā jūtos dīvaini un ne savā vietā.***
- 5. Man liekas, ka es patīku citiem skolēniem.***
- 6. Es skolā jūtos vientuļš.***

Piederības sajūtas skolai indekss

Piederības sajūta skolai (skolēnu, kuri atbildējuši piekrītoši, skaits procentos)

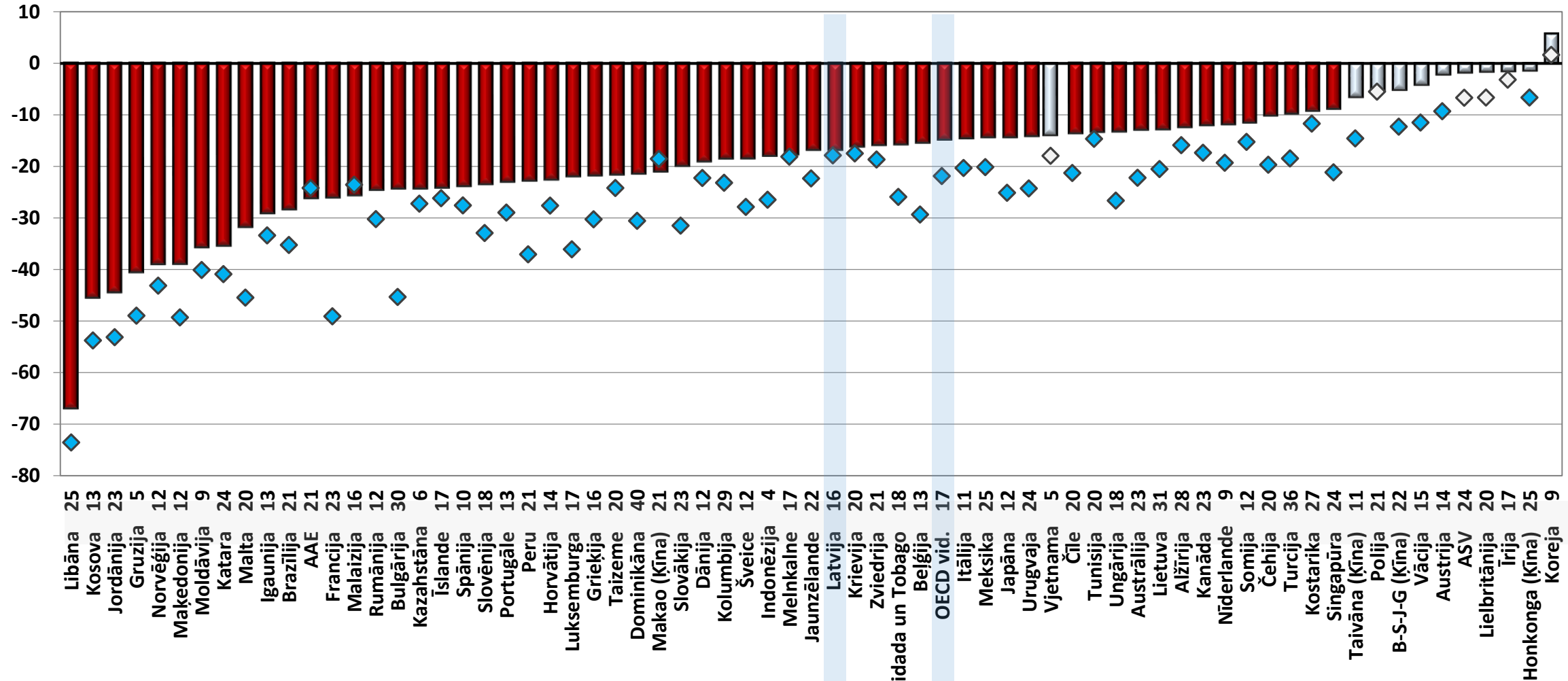
	neesmu atstumts	viegli iedraudzējos	jūtos iederīgs	esmu savā vietā	patīku citiem	nejūtos vientuļš
OECD vid.	83	78	73	81	82	85
<i>Latvija</i>	<i>84</i>	<i>76</i>	<i>79</i>	<i>76</i>	<i>68</i>	<i>83</i>
Igaunija	87	76	78	83	77	85
Lietuva	69	65	55	66	63	69
Krievija	80	73	75	73	64	79
Somija	88	80	80	83	82	88
Zviedrija	79	75	69	80	78	81
Polija	79	74	62	77	73	80
Vācija	86	73	75	82	85	87
Dānija	88	79	70	85	85	87

Piederības sajūtas skolai saistība ar skolēnu kompetenci dabaszinātnēs (PISA 2015)

Sasniegumu starpība, punkti

■ Pēc korekcijas uz skolēna un skolas SES

◇ Pirms korekcijas uz skolēna un skolas SES

Skolēnu, kuri skolā jūtas neiederīgi vai atstumti, skaits procentos

Statistiski nozīmīgās starpības attēlotas tumšākā krāsā

Piederības sajūtas skolai izmaiņas un saistība ar dažādiem skolēnu un skolu raksturlielumiem

- salīdzinot PISA 2015 ar PISA 2003 situācija ir pasliktinājusies gan vidēji OECD valstīs, gan Latvijā, attiecīgi par 6-9 un 7-12 procentpunktiem atkarībā no konkrētā aptaujas jautājuma;
- piederības sajūtas skolai indekss ir augstāks skolēniem ar augstu SES nekā skolēniem ar zemu SES (OECD un LV), LV indekss nav atkarīgs no skolēna dzimuma (vidēji OECD tas ir augstāks zēniem);
- indeksa izkliede ir galvenokārt skolu ietvaros nevis starp skolām, indekss Latvijā praktiski nav atkarīgs no skolas SES, atrašanās vietas un skolas tipa (vidusskolas vai pamatskolas);
- vairākumā valstu skolās ar labāku disciplināro klimatu ir augstāks piederības sajūtas skolai indekss, Latvijā šī sakarība nav statistiski nozīmīga (ir pat ar pretēju raksturu);
- skolēniem ar augstāku piederības sajūtas indeksu skolai ir lielāka varbūtība būt apmierinātiem ar dzīvi.

Pārinodarījumu indekss

Aptaujas jautājums: Cik bieži pēdējo 12 mēnešu laikā ar tevi skolā ir noticis tālāk minētais?

«Nekad vai gandrīz nekad» «Dažas reizes gadā» «Dažas reizes mēnesī» «Vienreiz nedēļā vai biežāk»

Citi skolēni apzināti nav iesaistījuši savās aktivitātēs.

Citi skolēni ir mani izsmējuši.

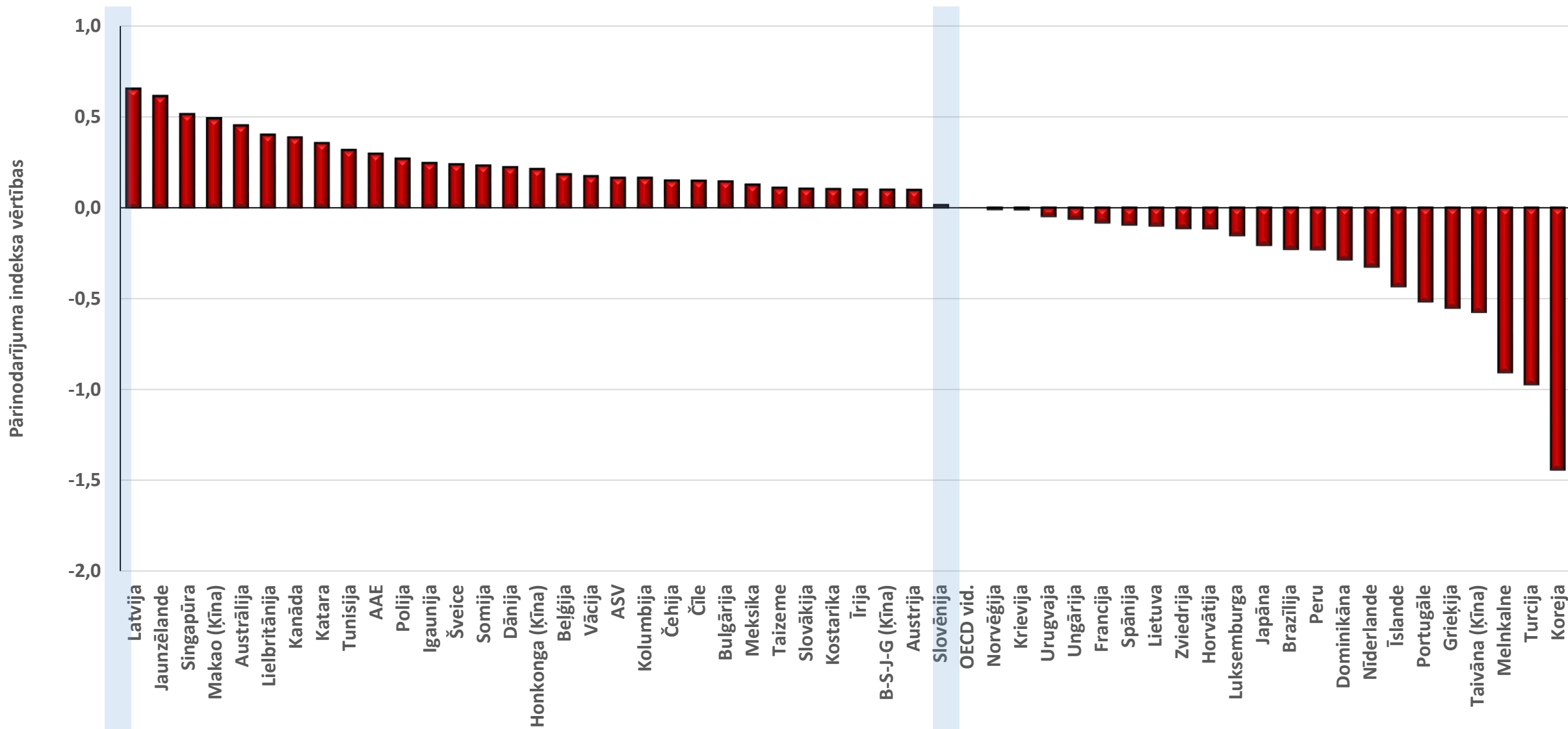
Citi skolēni ir man draudējuši.

Citi skolēni ir atņēmuši vai salauzuši man piederošās lietas.

Citi skolēni man ir apzināti iesituši vai grūstījuši.

Citi skolēni par mani ir izplatījuši sliktas baumas.

Pārinodarījumi no citiem skolēniem (pārinodarījumu indekss)

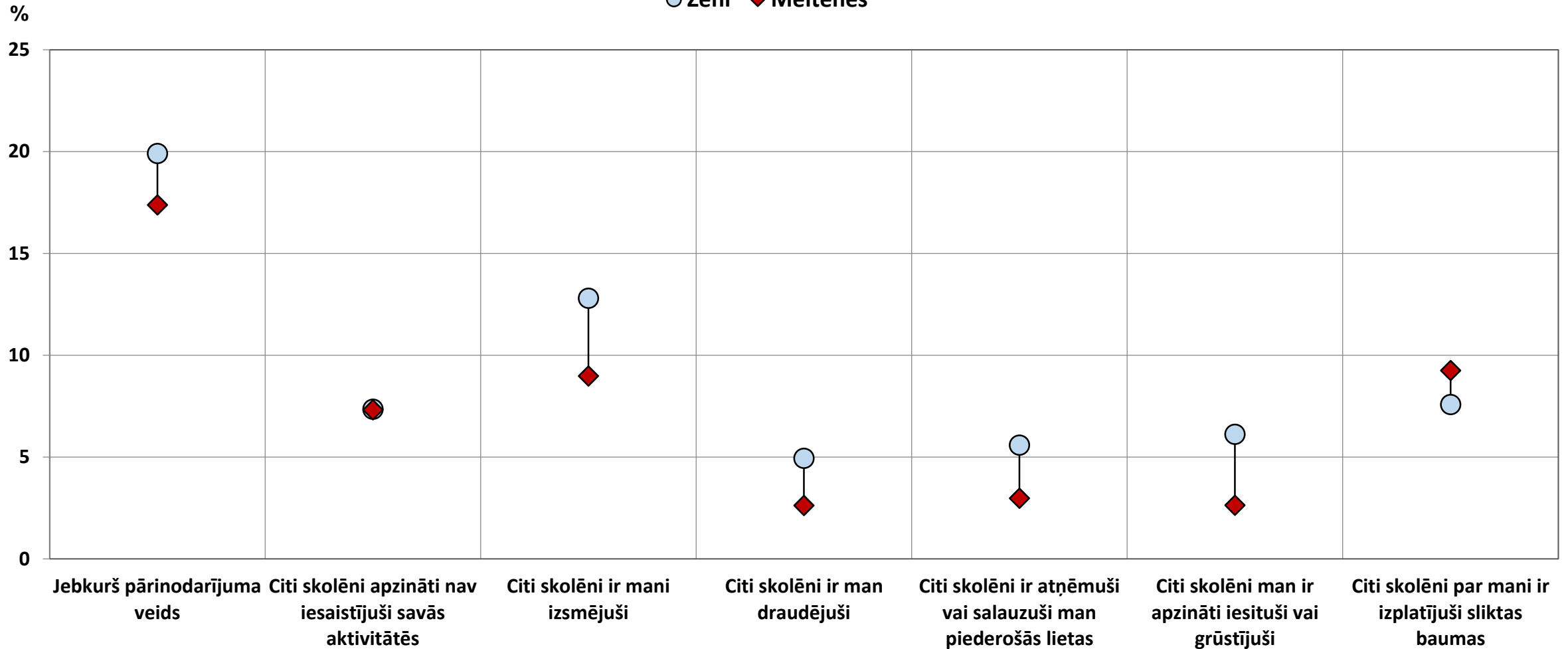
Bieži pārinodarījumi - vismaz «dažas reizes mēnesī» (OECD valstis, OECD vid., Lietuva, Krievija)

	Skolēnu, kuri atbildējuši vismaz "dažas reizes mēnesī", skaits procentos						
	Jebkurš pārinodarījuma veids	Citi skolēni apzināti nav iesaistījuši savās aktivitātēs	Citi skolēni ir mani izsmējuši	Citi skolēni ir man draudējuši	Citi skolēni ir atņēmuši vai salauzuši man piederošās lietas	Citi skolēni man ir apzināti iesītuši vai grūstījuši	Citi skolēni par mani ir izplatījuši sliktas baumas
Austrālija	24,2	12,8	15,1	7,2	5,7	5,7	11,2
Kanāda	20,3	9,5	13,4	4,7	4,0	5,0	7,8
Igaunija	20,2	6,6	13,7	3,0	3,9	4,7	6,9
Somija	16,9	7,2	10,5	3,1	2,7	4,6	6,8
Vācija	15,7	5,4	9,2	1,7	3,8	2,3	7,3
Koreja	11,9	1,4	10,2	0,9	1,6	0,9	2,8
Latvija	30,6	12,7	15,0	6,5	7,2	8,4	13,2
Nīderlande	9,3	2,5	4,3	1,3	2,2	1,8	4,9
Jaunzēlande	26,1	12,8	17,4	8,3	6,3	6,7	12,8
Polija	21,1	8,3	11,7	3,9	4,2	4,1	13,0
Portugāle	11,8	4,7	6,7	3,2	3,0	2,3	5,6
Zviedrija	17,9	6,4	9,4	3,9	4,5	5,4	7,1
Šveice	16,8	5,6	10,7	2,4	4,6	2,8	7,0
Lielbritānija	23,9	11,4	15,1	6,5	4,7	5,4	11,1
OECD vid.	18,7	7,2	10,9	3,7	4,2	4,3	8,4
Lietuva	16,4	6,8	9,2	4,8	4,2	4,4	7,9
Krievija	27,5	18,1	11,8	5,0	5,6	3,1	9,0

Pārinodarījumi zēniem un meitenēm (vidēji OECD valstīs, vismaz «dažas reizes mēnesī», LV analogiska saistība)

○ Zēni   ◆ Meitenes

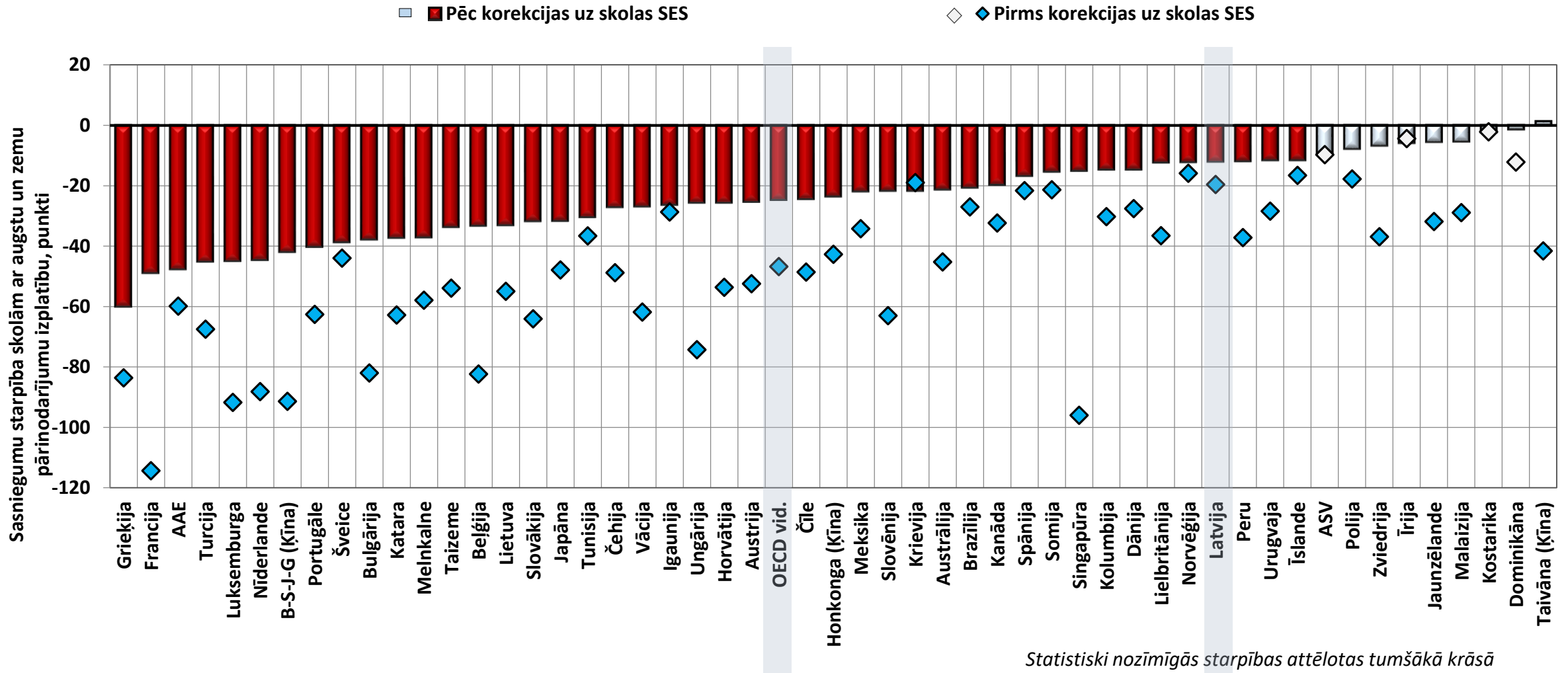

Pārinodarījumu saistība ar skolēna ģimenes SES un dzimumu

- pārinodarījumu biežums skolēniem ar zemu ģimenes SES (25% skolēnu ar zemāko SES savā valstī) ir par dažiem procentpunktiem augstāks nekā skolēniem ar augstu ģimenes SES (25% skolēnu ar augstāko SES savā valstī). OECD valstīs starpība ir statistiski nozīmīga katram pārinodarījumu veidam, Latvijā – tikai visiem veidiem kopā (5,8 procentpunkti, 33,6% - skolēniem ar zemu SES un 27,8% - skolēniem ar augstu SES, biežums atbilst vismaz «*Dažas reizes mēnesī*»);
- zēnu un meiteņu pārinodarījumu atšķirības Latvijā – 32,5% zēnu un 28,7% meiteņu ir izjutuši kādu no pārinodarījumu veidiem «*Dažas reizes mēnesī*» vai «*Vienreiz nedēļā vai biežāk*».

Pārinodarījumu izplatība un skolas sasniegumu (PISA 2015 dabaszinātnes) saistība

Skolas ar augstu pārinodarījumu izplatību – skolas, kurās vairāk par 10% skolēnu bieži ir izjutuši pārinodarījumus no citiem skolēniem;
 Skolas ar zemu pārinodarījumu izplatību – skolas, kurās mazāk par 5% skolēnu bieži ir izjutuši pārinodarījumus no citiem skolēniem;
 Skolēni, kuri ir bieži izjutuši pārinodarījumus no citiem skolēniem – skolēni, kuru pārinodarījumu indekss ir starp 10% augstāko indeksu starptautiskajā skalā

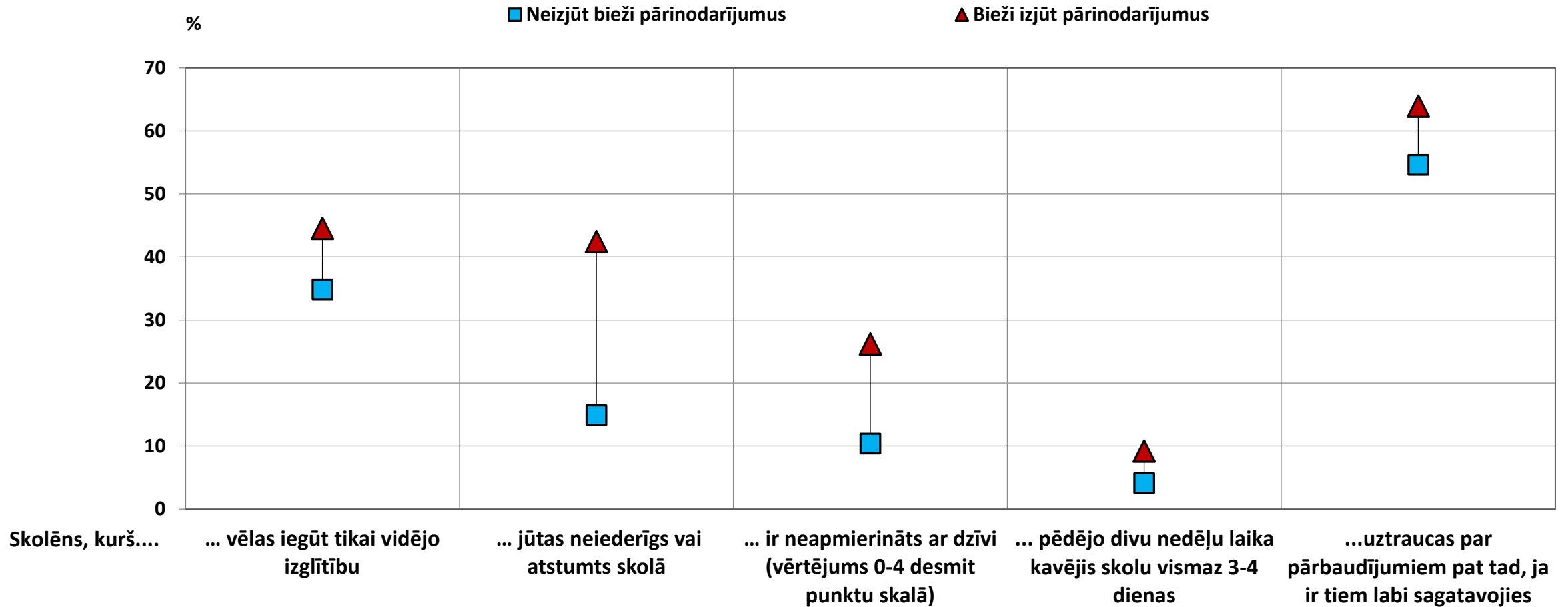

Pārinodarījumu saistība ar skolēnu sasniegumiem mācībās un skolas līmeņa raksturlielumiem

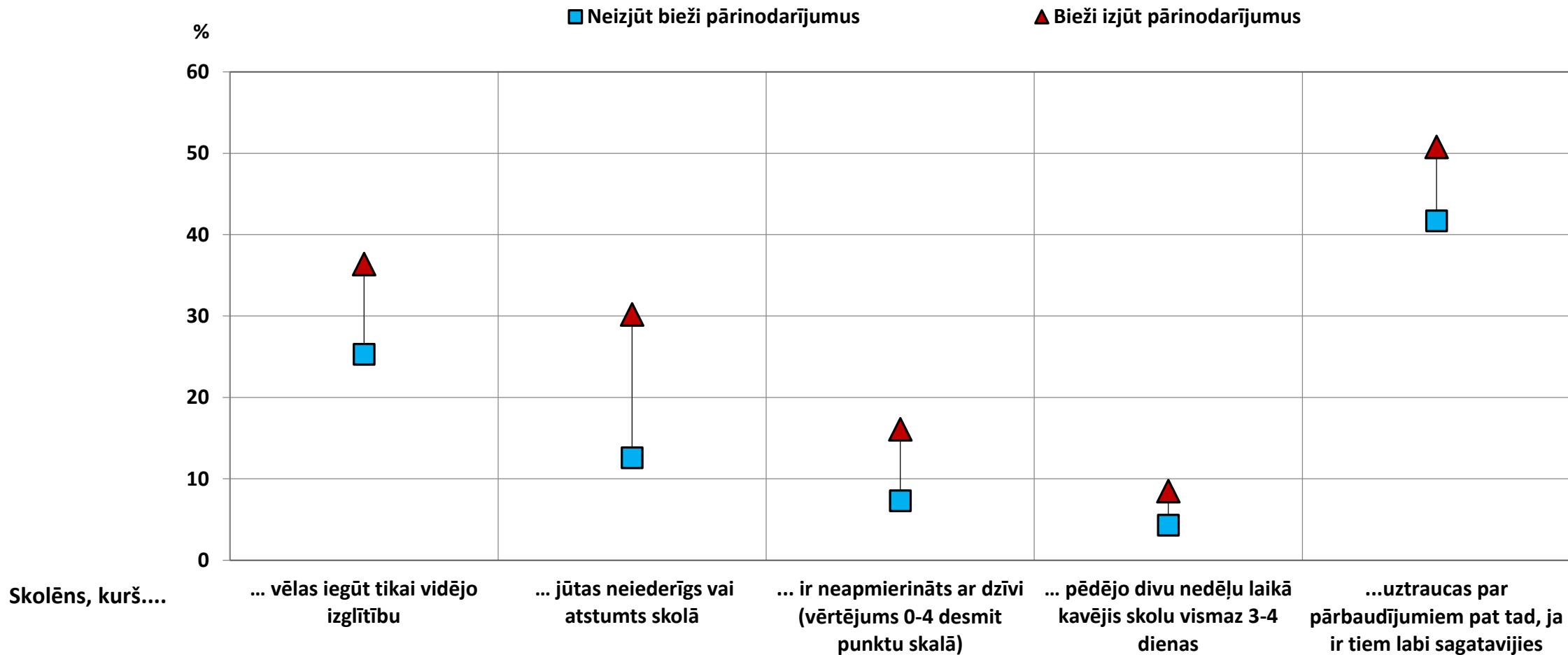
- skolēni, kuriem ir augstāki sasniegumi PISA testā, nedaudz retāk izjūt pārinodarījumus gan vidēji OECD valstīs, gan Latvijā;
- skolas līmenī vidējie sasniegumi ir zemāki, ja skolēni skolā biežāk izjūt pārinodarījumus ;
- Latvijā un vidēji OECD augstāks pārinodarījumu indekss ir:
  - skolās ar zemāku SES,
  - lauku skolās, tām seko pilsētu skolas un pēc tam- lielo pilsētu (arī Rīgas) skolas, kur indekss ir viszemākais,
  - pamatskolās, salīdzinājumā ar ģimnāzijām un vidusskolām.

Piemēram, Igaunijā visu trīs minēto atšķirību nav, vai arī tās nav statistiski nozīmīgas.

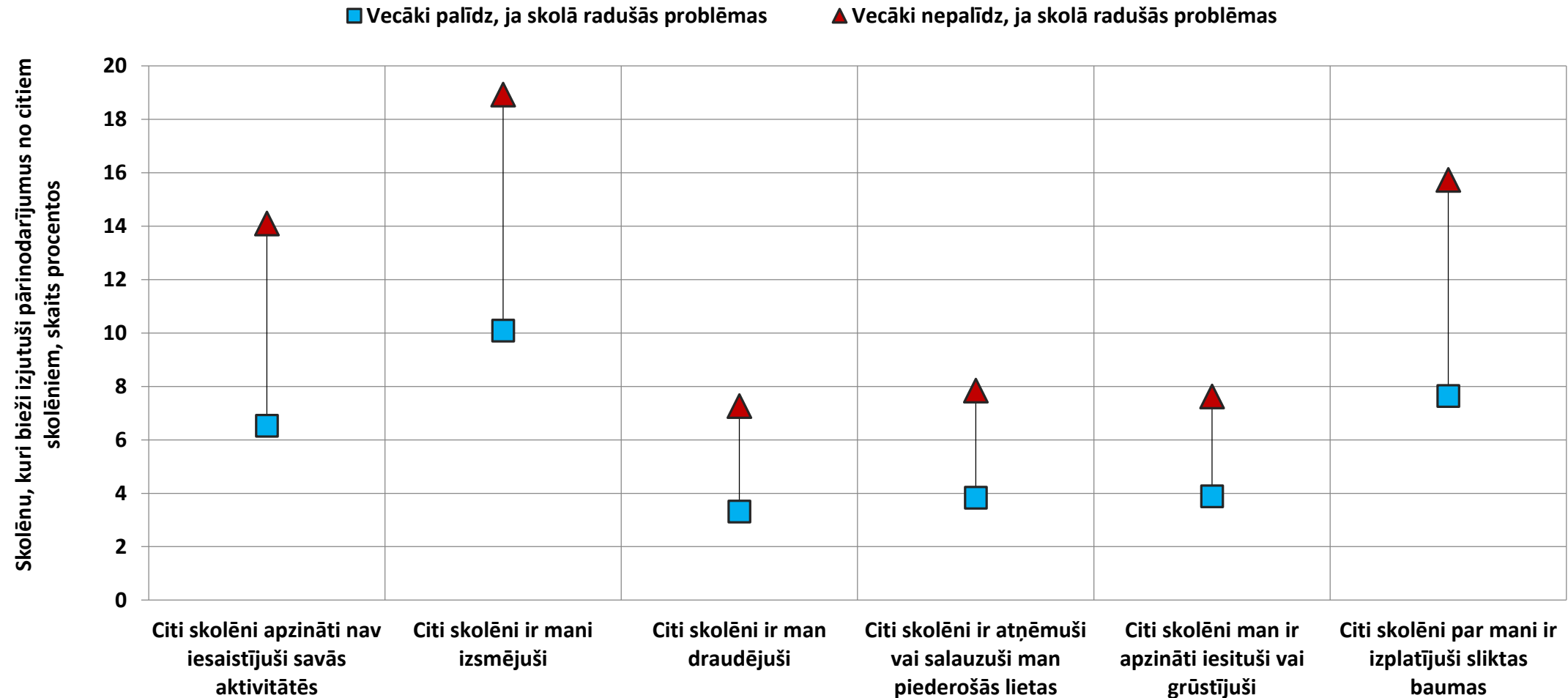
Lielāka pārinodarījumu biežuma saistība ar citiem skolēna raksturlielumiem (vidēji OECD valstīs)

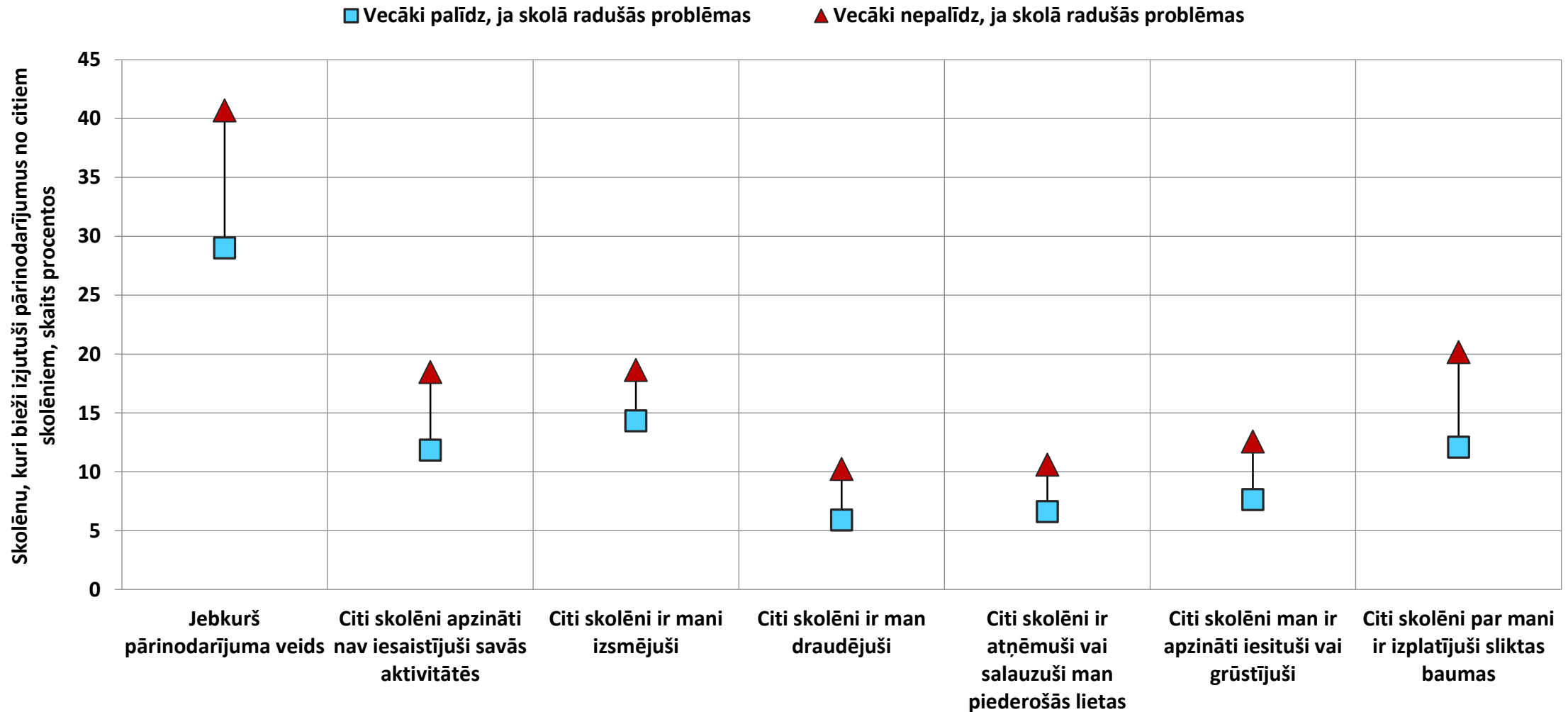
Lielāka pārinodarījumu biežuma saistība ar citiem skolēna raksturlielumiem (Latvija)

Pārinodarījumu biežums skolēniem atkarībā no vecāku atbalsta (vidēji OECD valstīs)

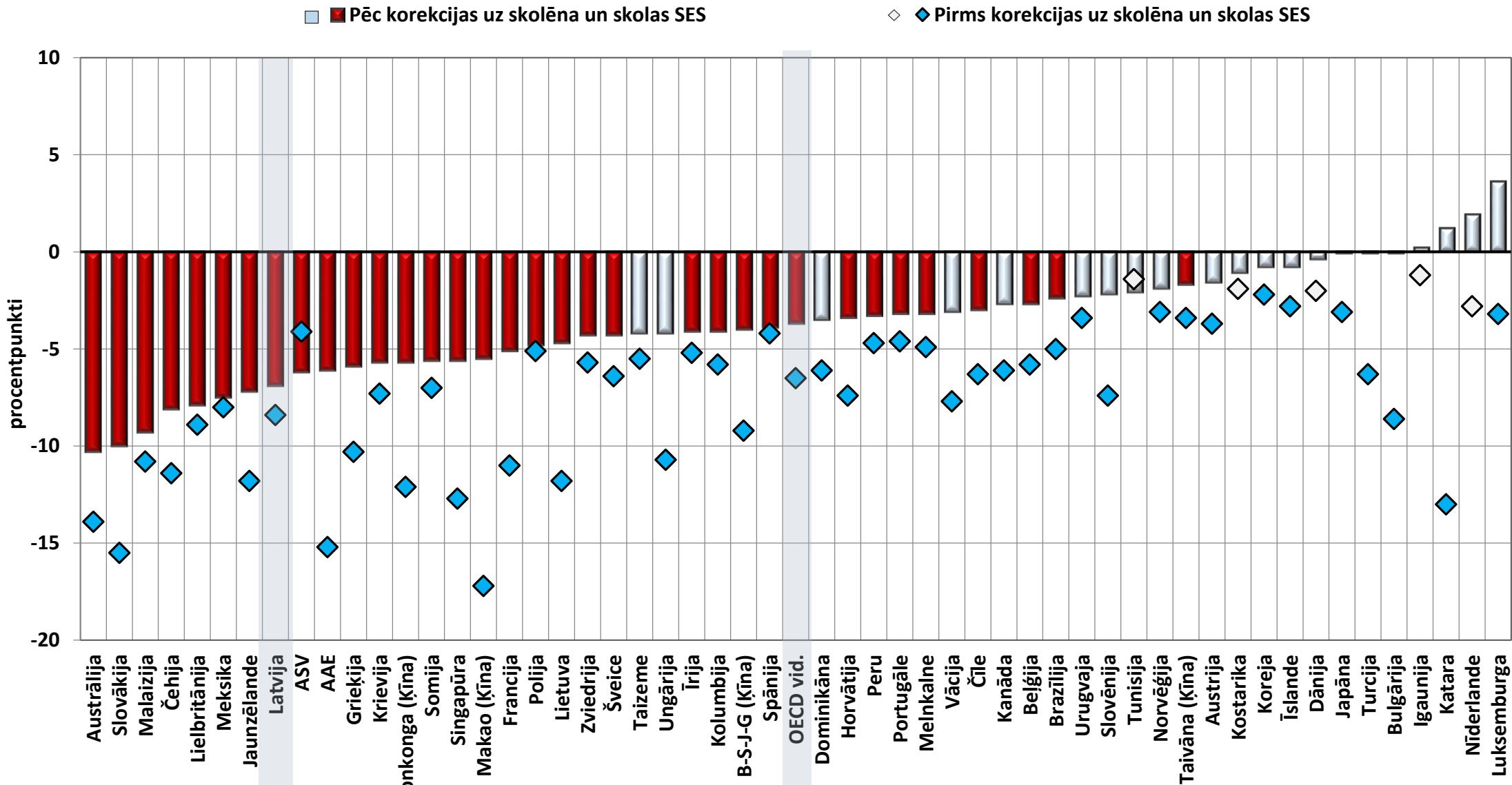
Pārinodarījumu biežums skolēniem atkarībā no vecāku atbalsta (Latvija)

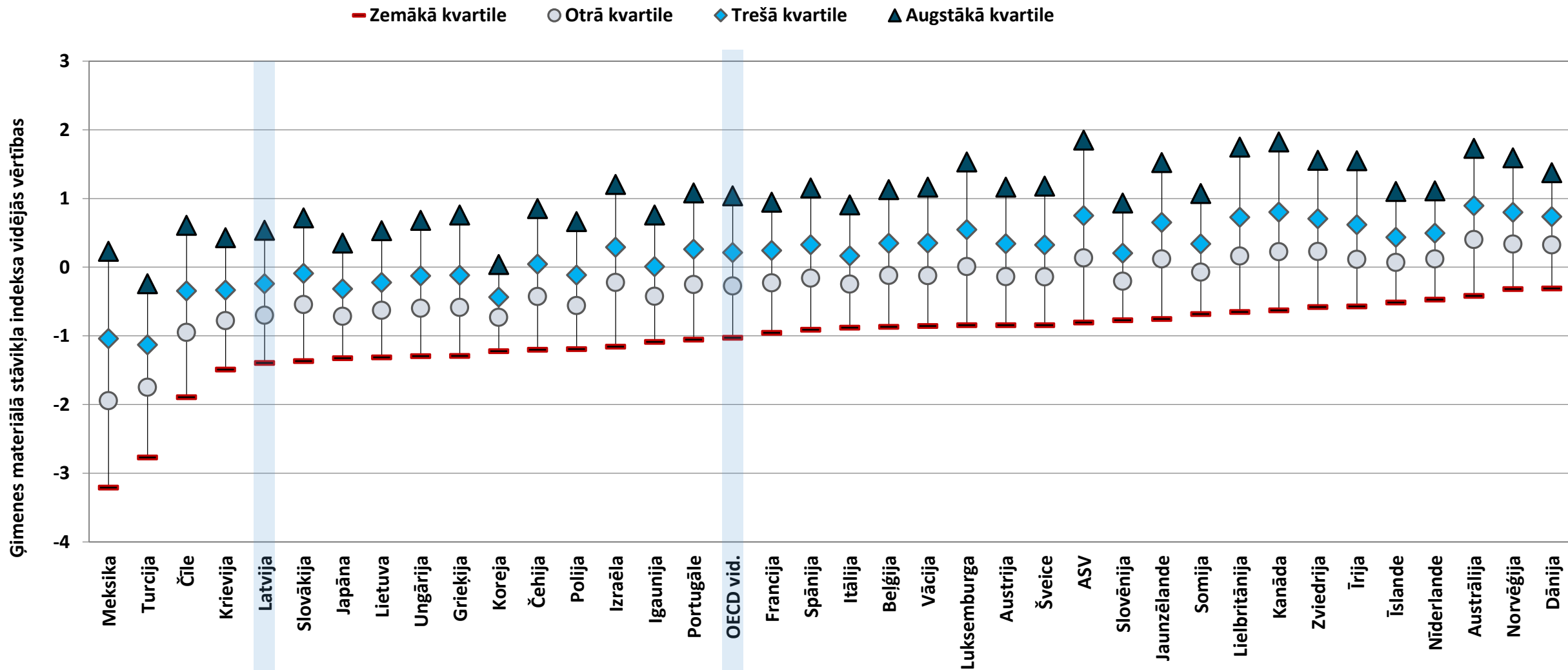
Pārinodarījumu biežums un skolas disciplinārais klimats

Skolēnu, kuri bieži izjūtuši pārinodarījumus no citiem skolēniem, skaita starpība skolās ar pozitīvu un negatīvu disciplinārā klimata indeksu,

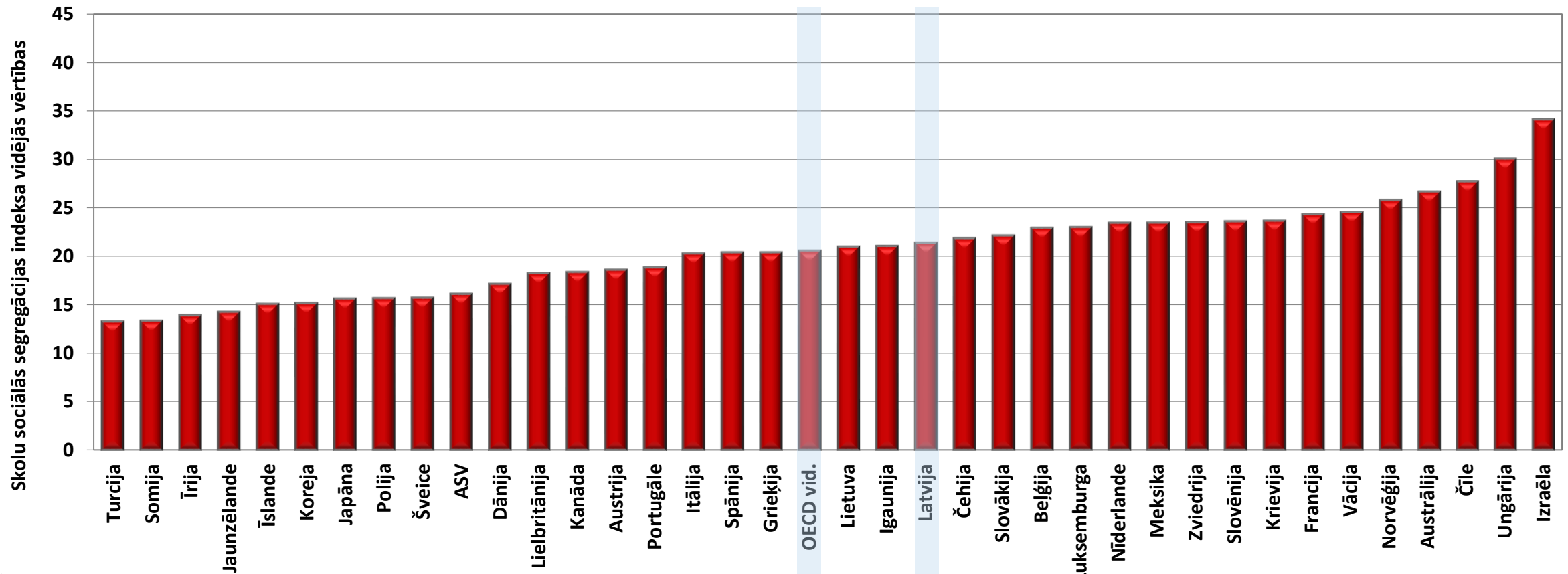

Statistiski nozīmīgās starpības attēlotas tumšākā krāsā

Skolēna ģimenes materiālais stāvoklis (OECD valstis, Lietuva, Krievija)

Skolu raksturojums pēc vecāku nodarbošanās (OECD valstis, Lietuva, Krievija)

«Zilo apkaklišu» un «balto apkaklišu» ģimeņu bērni visdrīzāk apmeklēs vienu un to pašu skolu

«Zilo apkaklišu» un «balto apkaklišu» ģimeņu bērni visdrīzāk apmeklēs dažādas skolas

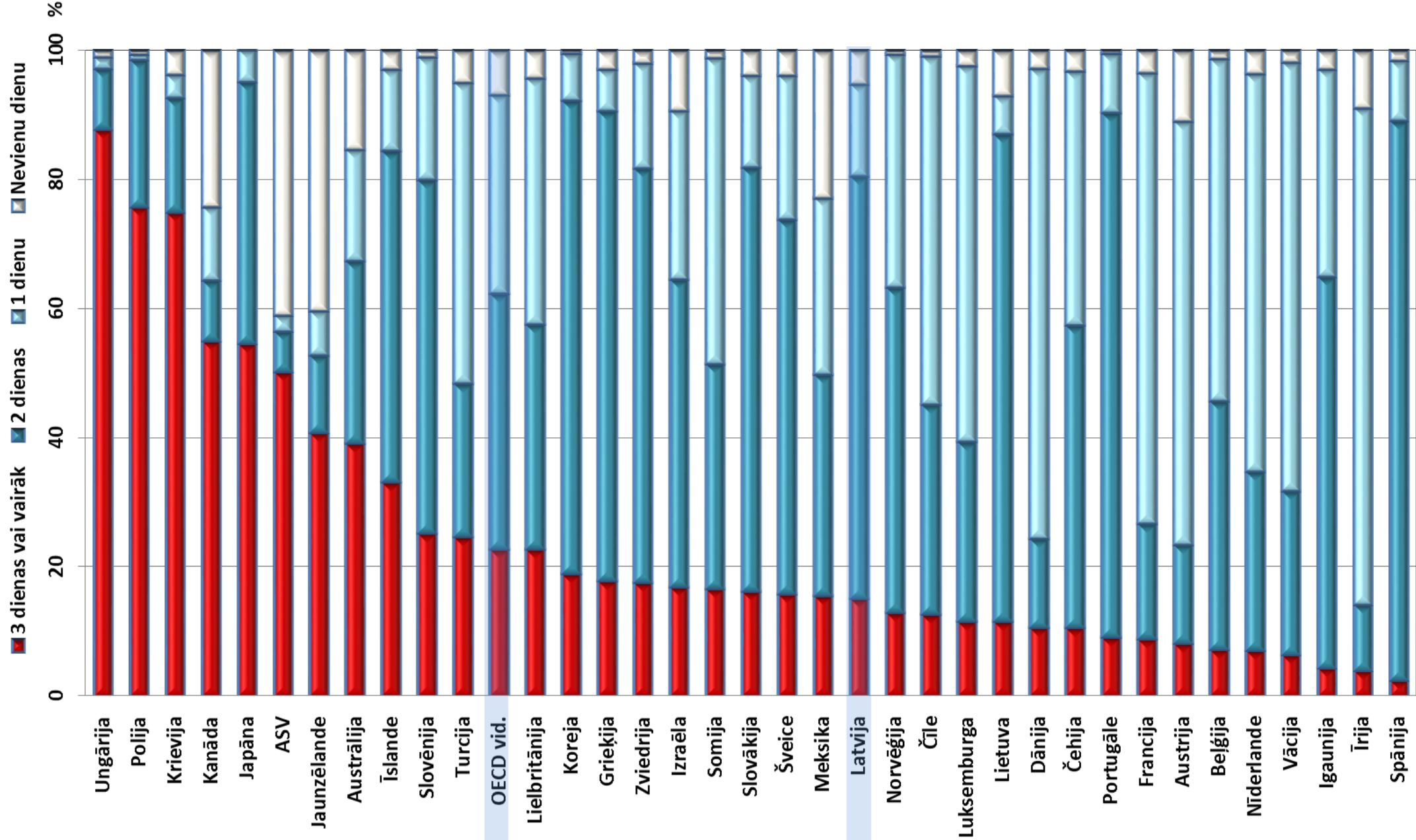
The index of social segregation at school measures the concentration of students in different schools according to their parents' occupation (Jenkins et al., 2006; Hutchens, 2001 and 2004). It has values between 0 and 100, with values closer to 100 indicating that children of blue-collar and white-collar workers are distributed unevenly across schools. White-collar workers are defined as managers (ISCO-08 category 1), professionals (ISCO-08 category 2) and technicians and associate professionals (ISCO-08 category 3) Blue-collar workers are defined as skilled agricultural, forestry and fishery workers (ISCO-08 category 6), craft and related trades workers (ISCO-08 category 7), plant and machine operators and assemblers (ISCO-08 category 8) and workers in elementary occupations (ISCO-08 category 9).

Skolēnu sasniegumu (OECD PISA 2015, dabaszinātnes) saistība ar vecāku nodarbošanos

Latvijai, OECD un praktiski visām pētījuma dalībvalstīm sasniegumu atšķirības starp t.s. «balto apkaklīšu» un «zilo apkaklīšu» bērniem ir ļoti lielas:

	«Zilo apkaklīšu» ģimenes	«Balto apkaklīšu» ģimenes	Starpība
OECD	456	522	66
Latvija	458	514	56
Igaunija	503	555	52
Lietuva	445	506	61
Krievija	458	504	46

Fiziskās aktivitātes

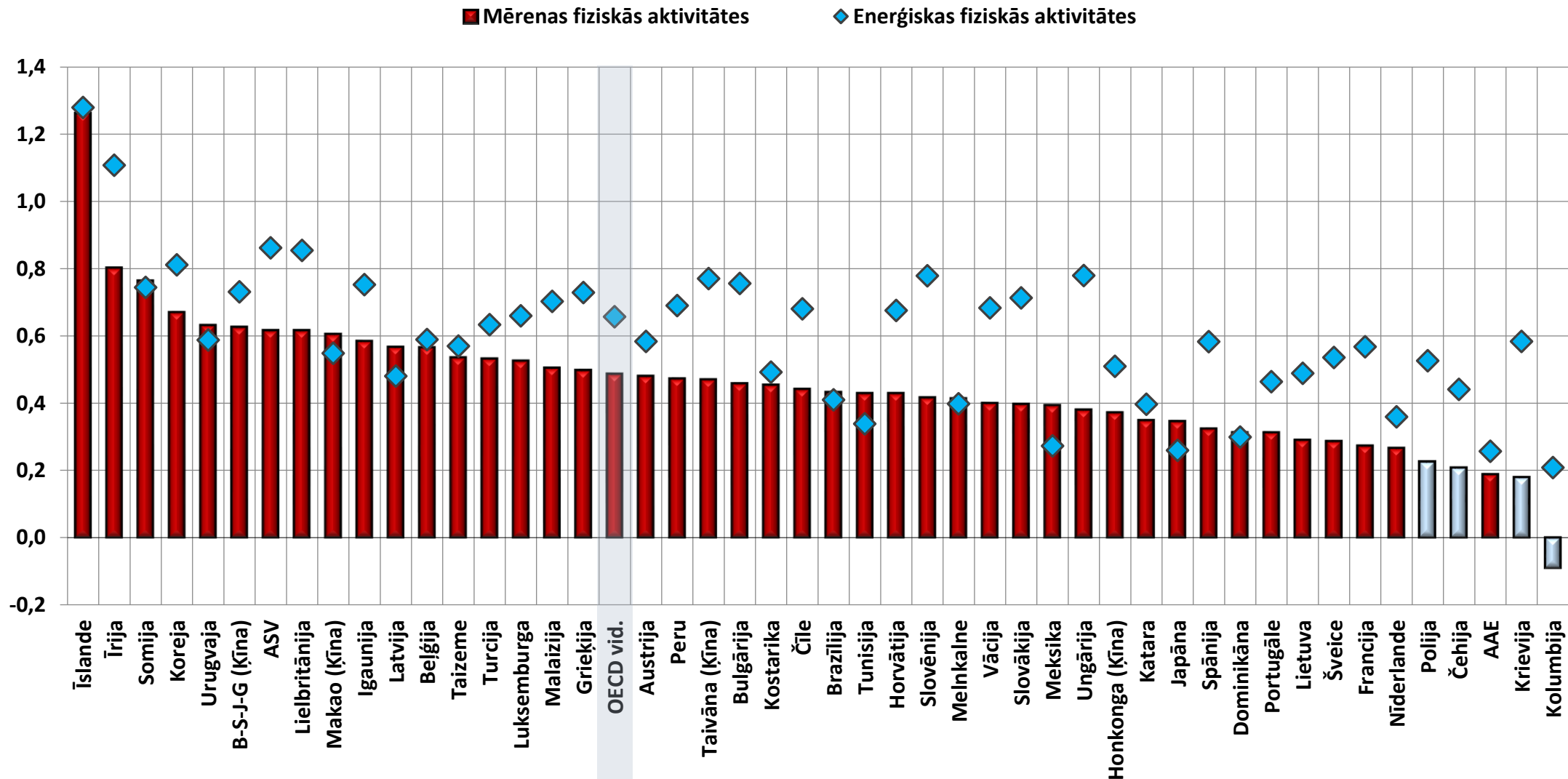

Fizisko aktivitāšu biežums un to saistība ar dažādiem faktoriem

- Latvijā lielākā daļa skolēnu (65,2 %) saka, ka apmeklē sporta stundas 2 reizes nedēļā, arī vidēji OECD valstīs (39,4%) un, piemēram, Igaunijā (60,5%) šī atbilde ir visbiežākā. Nevienu dienu sporta stundas neapmeklē attiecīgi 5,3%, 6,9% un 3,1% skolēnu.
- Latvijā, OECD un Igaunijā sporta stundās vidēji nedaudz vairāk piedalās zēni;
- Fizisko aktivitāšu biežuma saistība ar skolēnu ģimeņu SES ir negatīva - jo augstāks SES (skolēna vai skolas līmenī), jo nedaudz mazāka dalība sporta stundās skolā;
- biežāka dalība sporta stundās ir laukos, salīdzinot ar pilsētām;
- ievērojami biežāks sporta stundu apmeklējums ir saistīts ar nedaudz zemākiem sasniegumiem;
- 71% Latvijas skolēnu (66% vidēji OECD valstīs) nodarbojas ar fiziskām aktivitātēm pēc stundām, vēl citi to dara pirms stundām (zēni vairāk nekā meitenes). Šie skolēni ir apmierinātāki ar dzīvi.

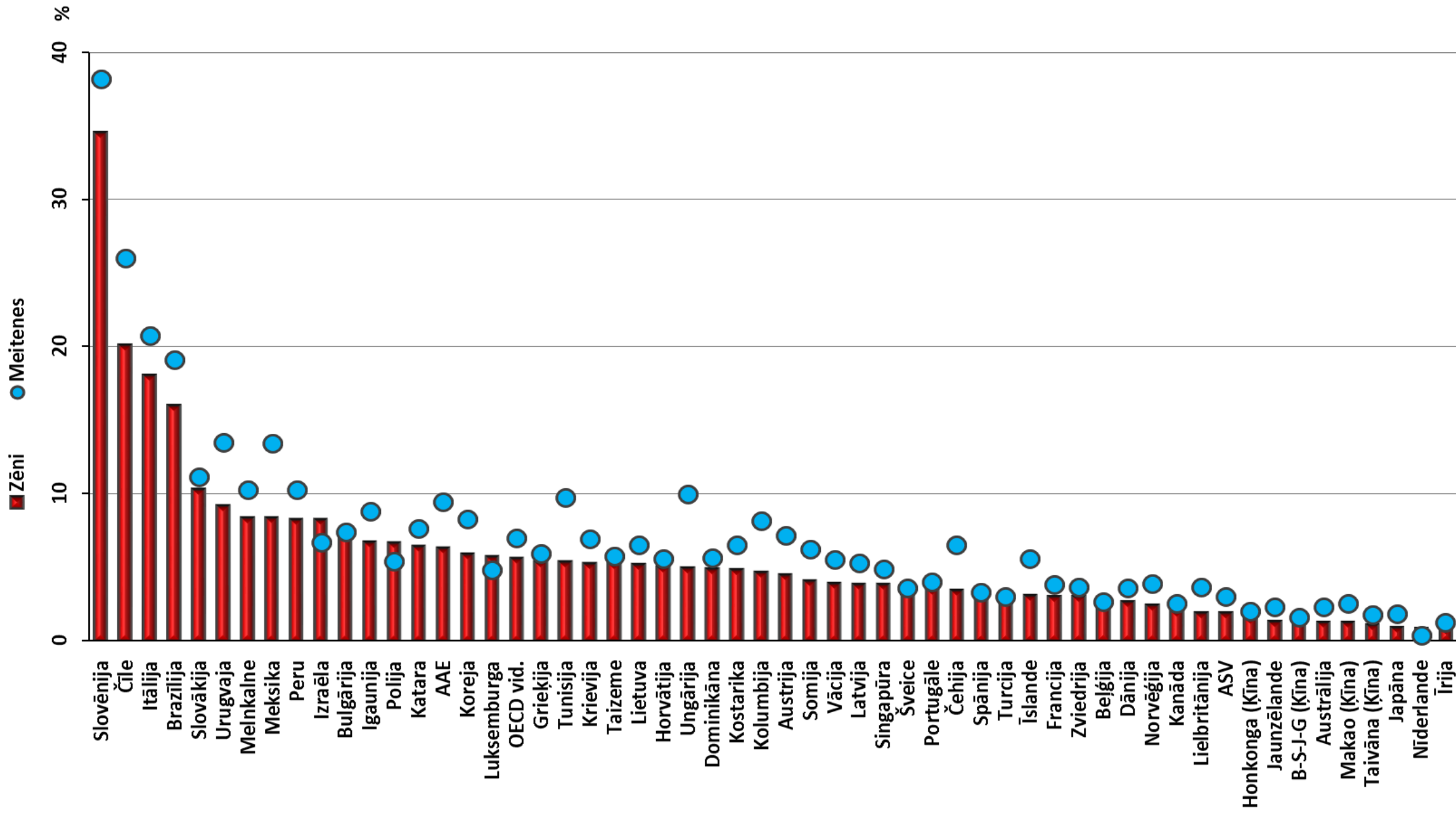
Fiziskās aktivitātes ārpus skolas un apmierinātība ar dzīvi

Apmierinātības ar dzīvi vērtējumu starpība skolēniem, kuri nedarbojas ar fiziskām aktivitātēm, un skolēniem, kuri mēreni vai enerģiski nodarbojas ar fiziskām aktivitātēm 3 vai vairāk reizes nedēļā

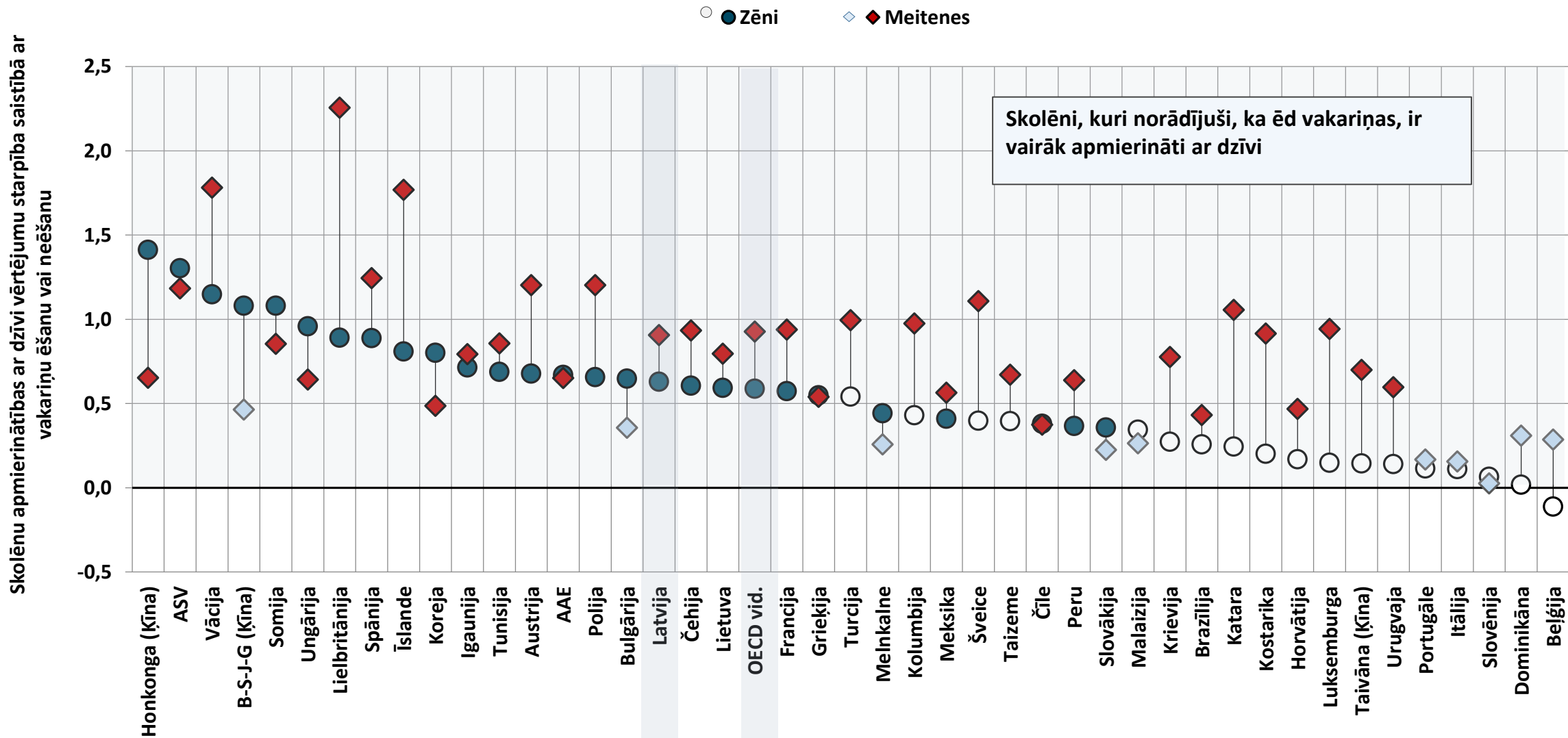
Statistiski nozīmīgās starpības attēlotas tumšākā krāsā

Vakariņu neēšana

Vakariņu ēšana un apmierinātība ar dzīvi

Skolēnu darbs mājās vai darbs par samaksu

Aptaujas jautājums: Vai pēdējā dienā, kurā tu apmeklēji skolu, tu pirms došanās uz skolu veici tālāk uzskaitītās darbības (tu pēc skolas darīji tālāk uzskaitīto)?

Veici mājā nepieciešamos darbus vai rūpējies par citiem ģimenes locekļiem?

Strādāji par samaksu?

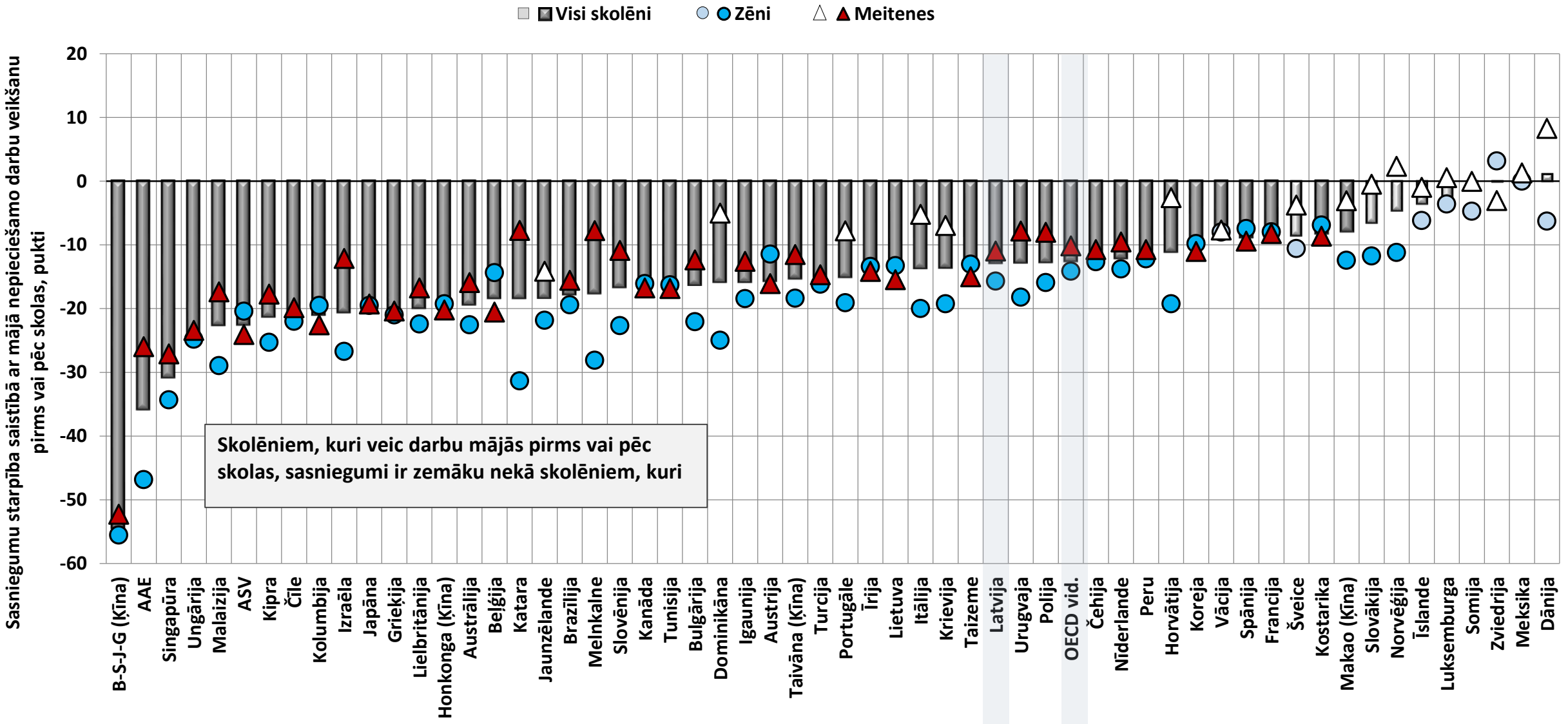
Darbs mājās un par samaksu, skolēnu skaits procentos

	Mājās nepieciešamie darbi	Darbs par samaksu
OECD	73	23
<i>Latvija</i>	<i>84</i>	<i>18</i>
Igaunija	75	16
Lietuva	86	25
Krievija	87	33
Nīderlande	67	38
ASV	73	23
Kanāda	73	35
Koreja	40	6

Skolēnu darba saistība ar dažādiem faktoriem

- mājā nepieciešamo darbu veikšana ir maz saistīta ar skolēnu ģimenes SES, Latvijā nav statistiski nozīmīgas saistības, vidēji OECD – mājas darbus nedaudz vairāk veic skolēni no ģimenēm ar augstāku SES. Mājās nedaudz vairāk palīdz meitenes nevis zēni;
- Latvijā skolēni, kuri veic mājā nepieciešamos darbus, jūtas vairāk piederīgi skolai un mazāk neattaisnoti kavē. Minētās sakarības ir vāji izteiktas dažādās valstīs un arī vidēji OECD;
- par samaksu vairāk strādā skolēni ar zemāku SES (OECD par 6 procentpunktiem vairāk no zemākās SES kvartiles, salīdzinot ar augstāko kvartili) un zēni – Latvijā 27% zēnu un 10% meiteņu, vidēji OECD attiecīgi 29% un 18%;
- augstāka apmierinātība ar dzīvi Latvijā un OECD ir skolēniem, kuri strādā mājā vai par samaksu, izteiktāka sakarība ir darbam mājā.

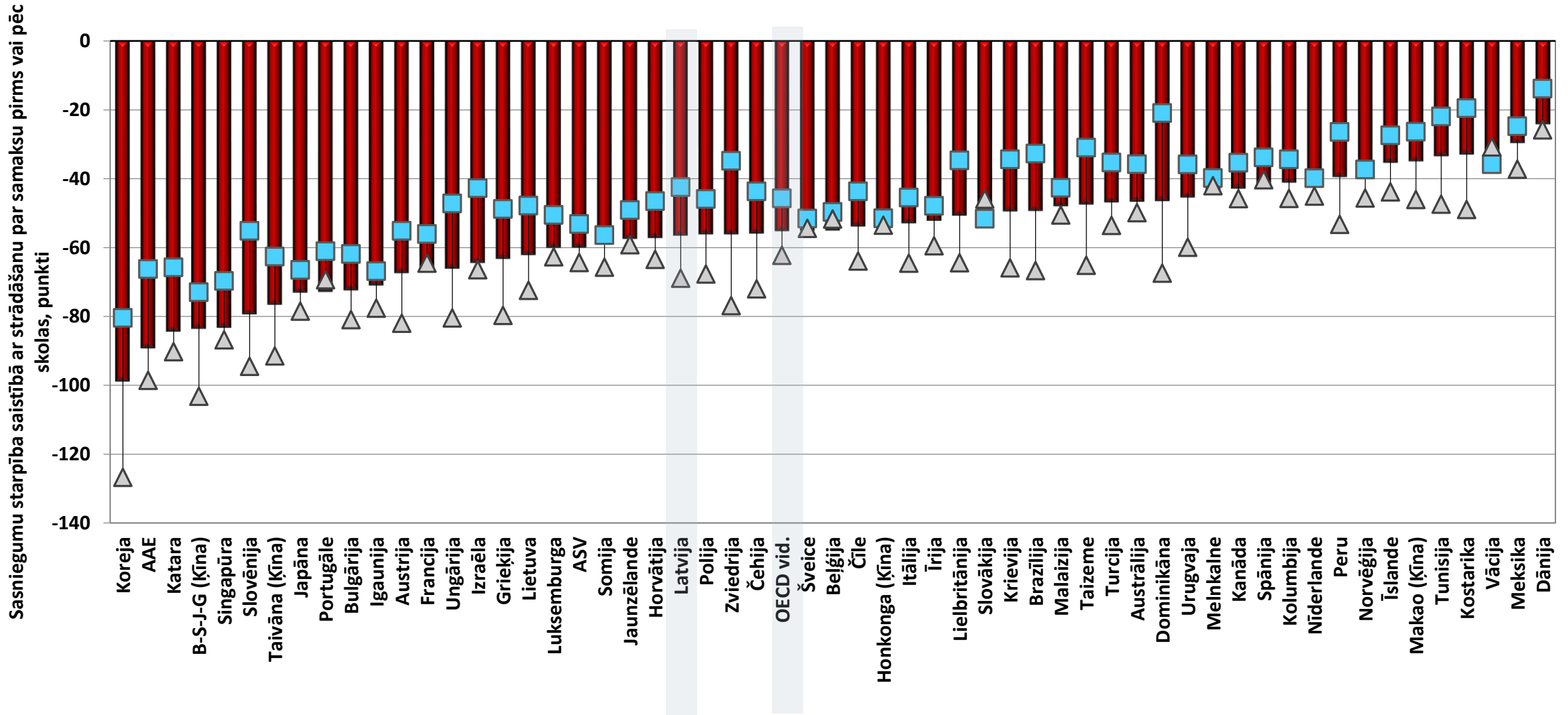
Mājā nepieciešamo darbu veikšana un sasniegumi (PISA 2015, dabaszinātnes)

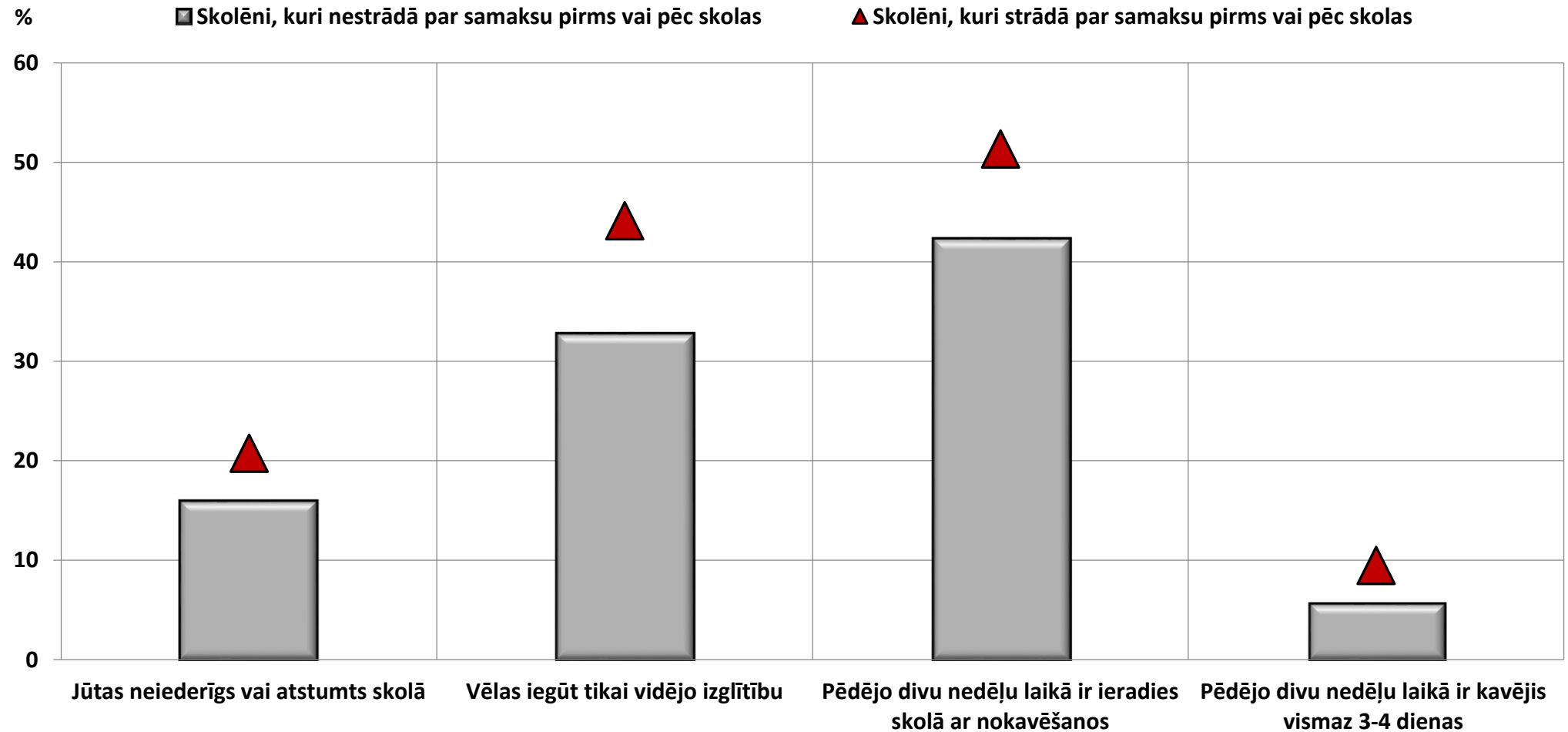
Statistiski nozīmīgās starpības attēlotas tumšākā krāsā

Darbs par samaksu un sasniegumi (PISA 2015, dabaszinātnes)

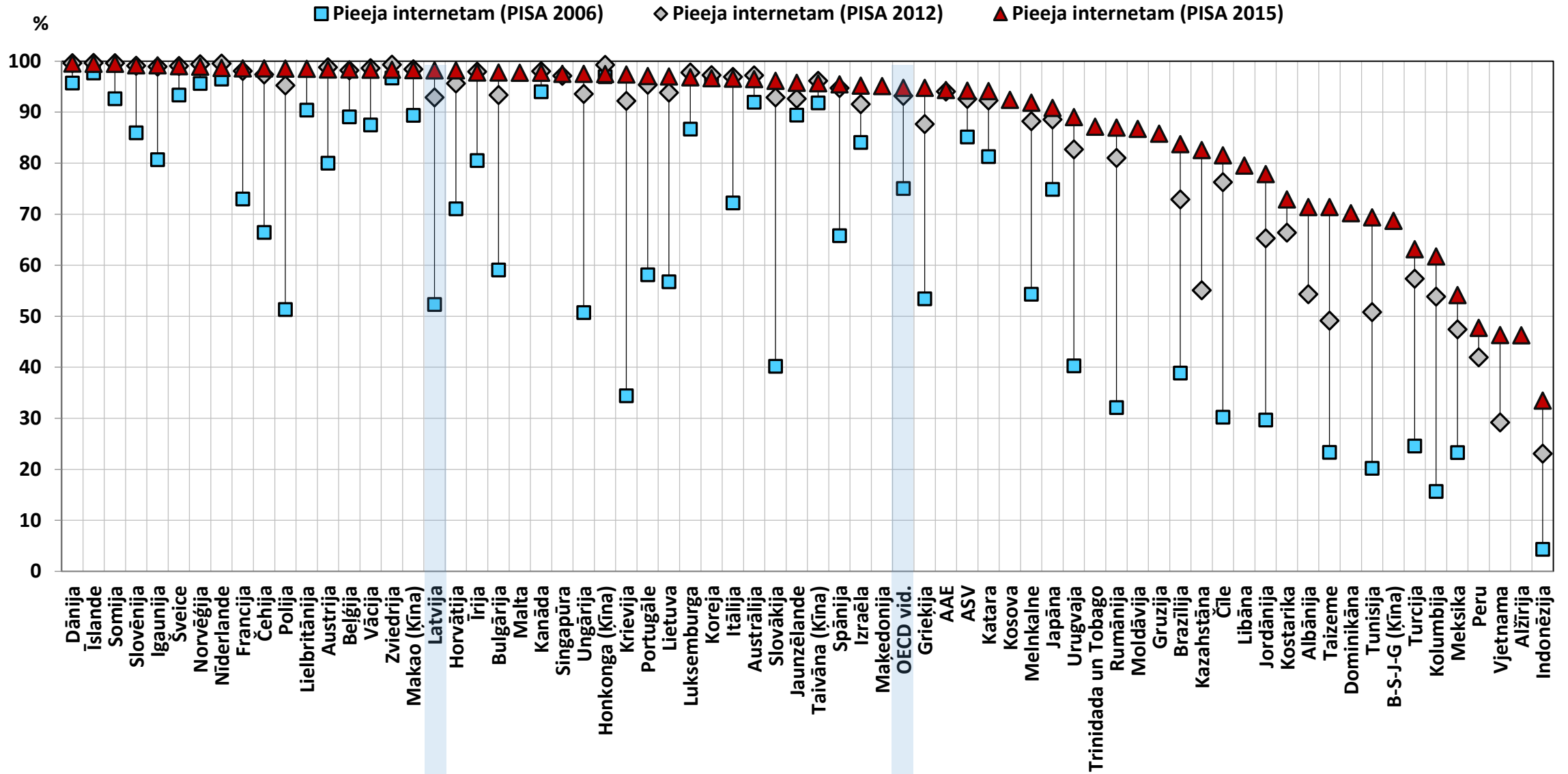
■ Visi skolēni   ■ Skolēni ar augstāku ģimenes SES   ▲ Skolēni ar zemāku ģimenes SES

Darbs par samaksu un citi dzīves kvalitātes faktori (*vidēji OECD valstīs, LV analogiska saistība*)

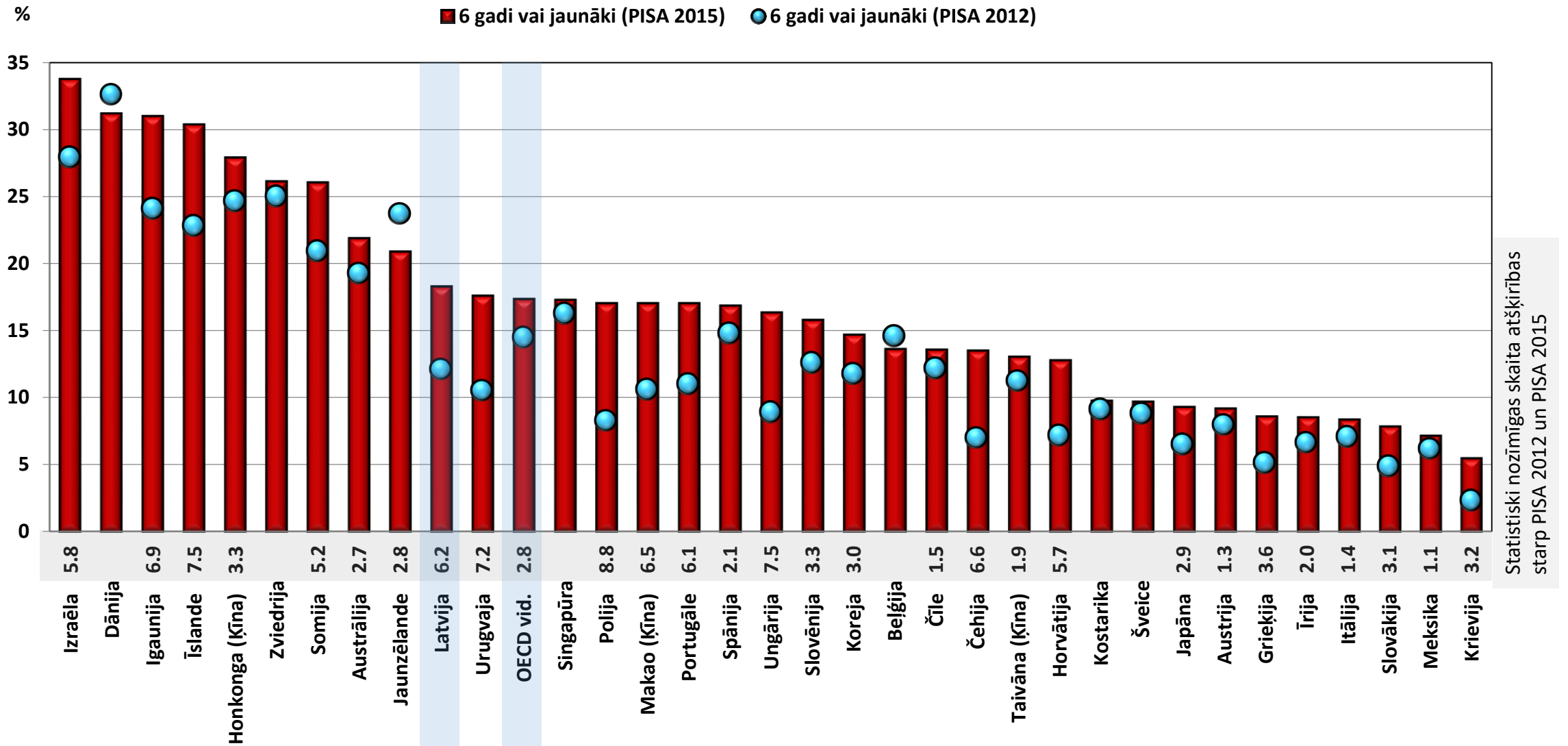

Pieeja Internetam mājās (2006-2012-2015)

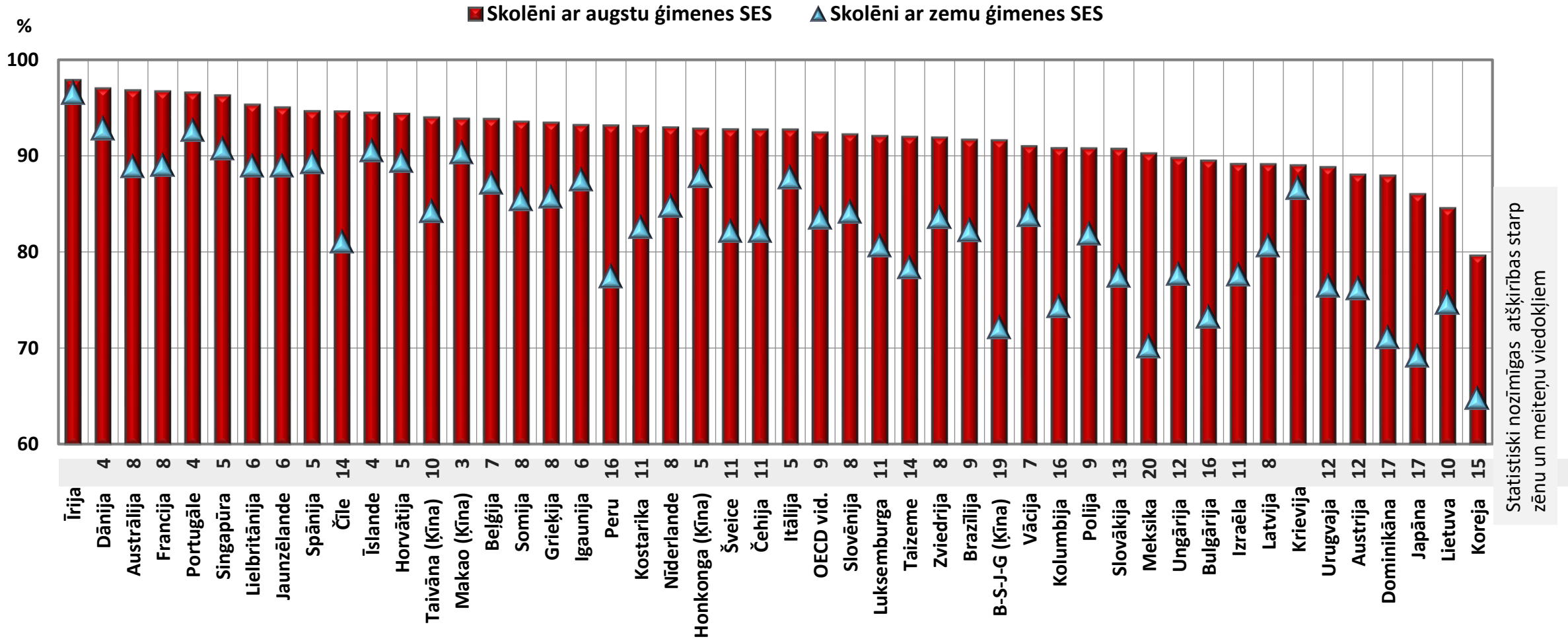

Interneta izmantošana 6 gadu vecumā (2012-2015)

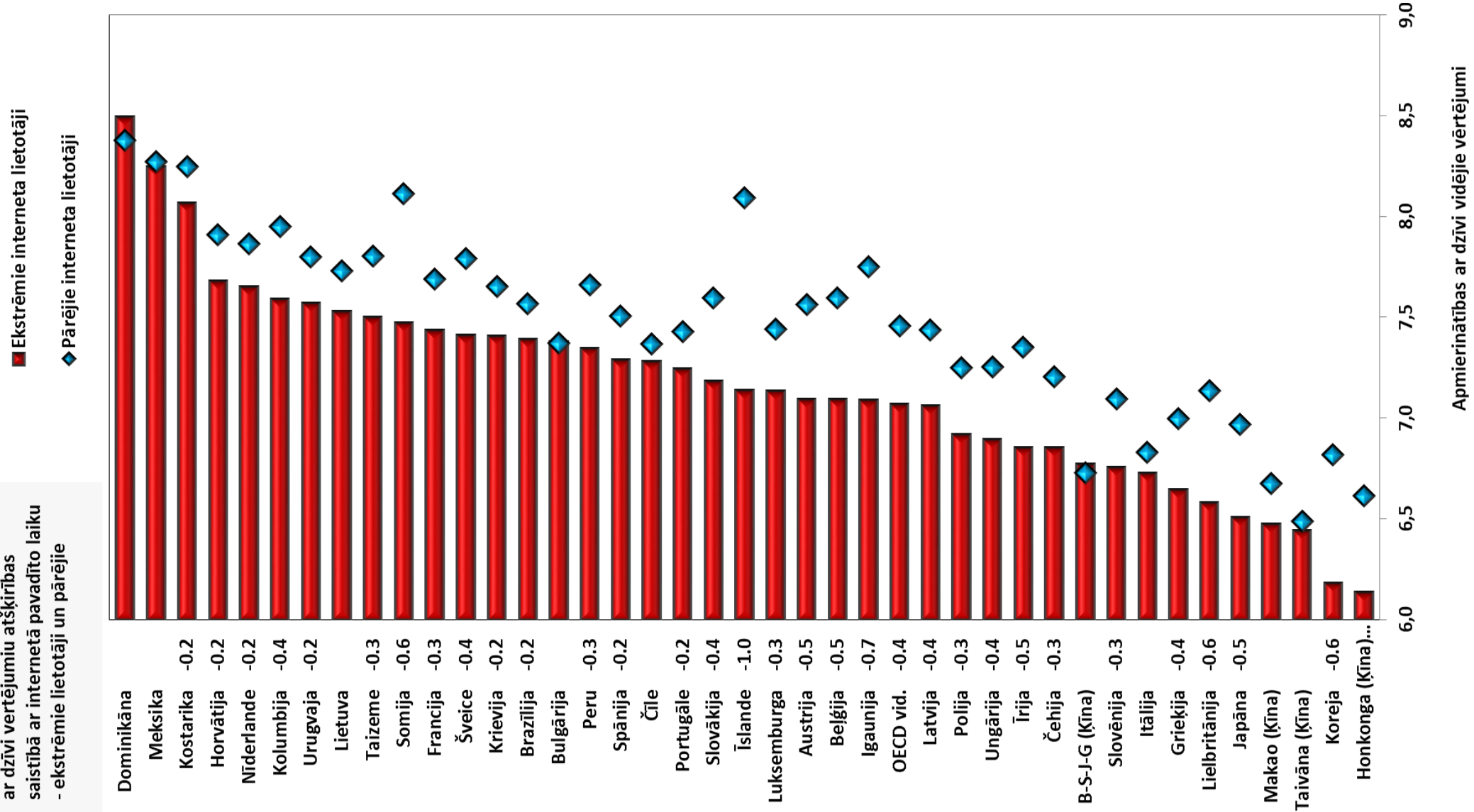

Internets ir lielisks resurss informācijas iegūšanai (skolēnu, kuri atbildējuši piekrītoši, skaits procentos)

Apmierinātība ar dzīvi un Internetā pavadītais laiks ārpus skolas nedēļas nogalēs (ekstrēmi – vairāk par 6 stundām dienā, daudz (2-6 st.), mēreni (1-2st.), maz (mazāk par 1 st.)

Statistiski nozīmīgas apmierinātības ar dzīvi vērtējumi atšķirības saistībā ar internetā pavadīto laiku - ekstrēmie lietotāji un pārējie

Interneta izmantošana ārpus skolas

- interneta pieejamība skolēniem mājās ir ļoti palielinājusies laika periodā no 2006. gada līdz 2015.gadam – vidēji OECD valstīs no 75,0% līdz 94,8%, Latvijā no 52,3% līdz 98,2%;
- palielinājies to skolēnu relatīvais skaits, kuri lietoja Internetu 6 gadu vecumā vai agrāk 2012.gadā un 2015.gadā - vidēji OECD valstīs no 14,5% līdz 17,4% , Latvijā – no 12,1% līdz 18,4%, Igaunijā – no 24,1% līdz 31,0%;
- skolēnu skaits, kuri uzskata Internetu par lielisku resursu informācijas ieguvei, ir relatīvi augsts, bet tas ir saistīts ar skolēna ģimenes SES. OECD valstīs tā uzskata 92,4% skolēnu ar augstu SES un 83,5% skolēnu ar zemu SES, Latvijā attiecīgi 89,1% un 80,6% , Igaunijā – 93,2% un 87,6% skolēnu.
- ekstremāli ilga Interneta izmantošana ārpus skolas brīvdienās (6 stundas un vairāk) ir saistīta ar skolēnu zemāku apmierinātību ar dzīvi un zemākiem mācību sasniegumiem.

**DALĪBA STARPTAUTISKOS IZGLĪTĪBAS PĒTĪJUMOS
PROJEKTA NR. 8.3.6.1/16/001**

PALDIES!

ipi.lu.lv
Andris.Kangro@lu.lv